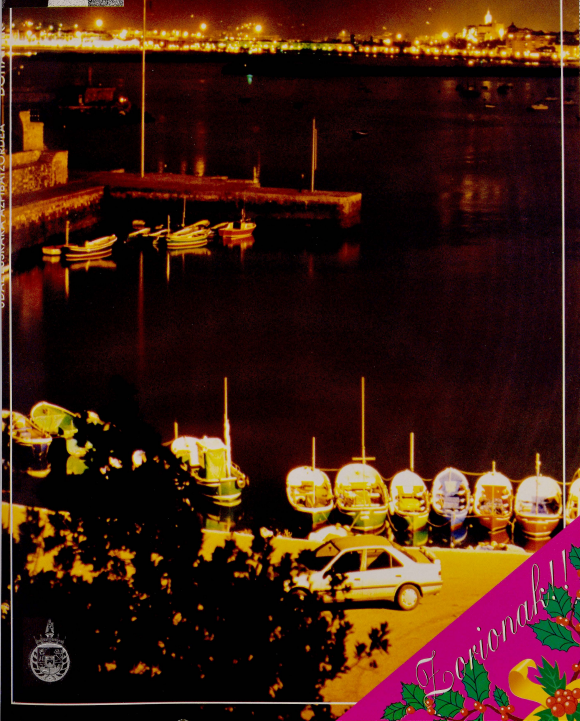

HONDARRIBIA

Lorionak!!!

AURKIBIDEA

2. OHARRAK - EDITORIALA
3. HERRI GIROA
6. LEHENDABIZIKO JAIOTZA
HONDARRIBIAN (Koldo Ortega.)
8. GAZTERIA
11. GAZTE INFORMAZIOA
13. EZTI TANTAK
(Ion Elizalde)
14. BLAGAN MARTIN UGALDE
(Ane Muñoz)
20. BORDARI ETA SATARKA
LITERATUR LEHIAKETA
28. LEHEN HONDARRIBIARRAK
AMERIKETAN (Juan S. Martin)
31. LEHIAKETA
32. AGENDA
33. SUKALDARIEN TXOKOA
(Lurdes Zubeldia)
34. HOROSKOPOA
35. DEMOGRAFIA

OHARRAK

TXANDAKO BOTIKAK

AZAROA

- 1 - ERAUSKIN. San Pedro 28
  - 2 - MARTINEZ. Almirante Alonso Kalea
  - 3 - IRAOLA. San Pedro 5
  - 4 - FIZ. Donostia Kalea
  - 5 - ALMAJANO. Mendelu Auzoa
  - 6 - UZARRAGA. Damarri 1
- ETA HORRELA JARRAIAN

TXANDAKO OKINDEGIAK

ABENDUA

- 1 - ARRATIBEL
- 6 - GARMENDIA
- 8 - MARTINEZ
- 15 - ARRATIBEL
- 22 - GARMENDIA
- 25 - EZ OGIRIK EGINGO
- 29 - MARTINEZ

EUSKARAZKO MEZAK

Astegunetan arratsaldeko 7etan Portuko Elizan
Larunbatetan arratsaldeko 7,30etan Portuko Elizan

IGANDEETAN

Goizeko 8,30etan Betherramen
Goizeko 9etan Amuten
Goizeko 9,30etan Guadalupen
Goizeko 11etan Portuko Elizan

Argitaratzailea eta Erredakzioa:

Udal Euskara Azpibatzordea

Kolaboratzaileak: Ane Muñoz, Juan San Martin,
Ion Elizalde, Koldo Ortega.

Inprimategia, Fotokonposizioa eta Maketazioa:

Gráficas Anaka
Avda. Letxunborro, 61 - Irun
Tel.: 618090 / Fax: 619103

Legezko gordailua: S.S. 122/86

paper ekologikoz egina
(klororik gabea).

HONDARRIBIAK ez du bere gain hartzen
aldizkarian adierazitako esanen eta eritzien
erantzunkizunik.

*Eguberri Zoriontsuak igaro,
Urte zaharra ondo bukatu eta berria
hobeto hasi dezazuela opa dizuegu
irakurle eta laguntzaile guztioi.*

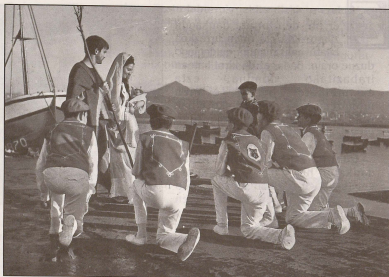
*Euskara Azpibatzordeko
langile eta zinegotzia*

GAINEAN DITUGU EGUBERRIAK

Dagoeneko hasiak gara girotzen, Olentzero gero eta gertuago dagoela sumatzen dugu kalean, etxean, komunikabide etan, eta... aldizkari honetan ere, badugu aurtengo Gabon jaiei buruz zer kontatua.

urtero oso aldaketa gutxirekin ospatu ohi ditugun tradiziozko jai egun goxo ezinbestekoak, modu bertsuan ospatuko baditugu aurtien ere, aipatzekoa da lazko Eguberrietan burutu ez zen ekitaldi berezi bat, Hondarribian urte askotan zehar ohiturari tinko mantenduz ospatuz joan dena alegia, aurtien ere ikus ahal izango dugula bertakook.

"Belen Viviente" deritzan ekitaldia da, eta, dakizuen bezala urtero-urtero harresipean ospatu ohi zen orain arte. Bestalde, une honetan hormaren egoera txar samarra denez, lehen Zezen Plaza zegoen pareko harresian kokatuko du "Surbesta" talde antolatzaileak Jaiotza berezia aurtengo Eguberrietan. Hau da, Hondarribiko Oratorioa antzezlanaren taularatu zen toki berean.

HEMENDIK AUERRERA "HONDARRIBIA" ALDIZKARIA ZURE ETXEAN DOHAINIK JASO NAHI BADUZU, BETE EZAZU HARPIDETZA-TXARTEL HAU ETA ERAMAN UDALETXKO EUSKARA ZERBITZURA.

HARPIDETZA-TXARTELA

Izen-deiturak .....

Helbidea .....

Herria .....

ZILARREZKOA LORTU ETA GERO, URREZKOAREN BILA !!

er ote den lortuta daukagun zilarrezkoa eta orain urrezkoa bilatu nahi duguna galdegingo duzue orain. Bada, ez da kirol batean irabazitako domina, ezta ezkonbikote baten eztaien urteurrena ere, Hondarribiko hiriak joan den hilabetean lortu zuen erratza sinbolikoa baizik!!

Udal garbiketa zerbitzu onak daukaten hiri garbi eta txukunei ematen zaien nazioarteko titulu edo izendapen bitxia da. Garbiketaren arloan teknologia berritzailea duten hiriei ere eman ohi zaie zilar edo urrezko erratza, eta aurtengoan, duela urte batzuk bezala Hondarribiak jaso badu, batik-bat

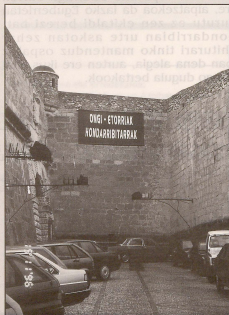
azken hilabeteotan Mendelun, Amuten, Puntalean eta Sokoan ere martxan dauden lurrazpiko zabortegiengatik izan da.

HONDARRIBIA ETA BERE SENIDE PEÑISKOLA JAI BATEAN LAGUN

editerranear itsas-ertzean dagoen Peñiskola hirian azaroaren 16an lehen aldiz ospatu zen Hondarribiaren Eguna, eta hango antolatzaileek egun bitxi hau igarotzera gonbidatu zituzten bertako Udal arduradun nagusiak, bai eta euskal kultur mailan esanguratsuak diren hainbat talde eta elkarte ere, hantxe izan ziren, asteburu osoan zehar luzatu zen ospakizun luze baten lekuko eta noski partaide ere bihurtuz.

Duela hogeita bost urte senidetu ziren bi hiriok, eta hain zuzen aurtengoa 25. urteurrena izanagatik ekin zaio ospakizun berezi honi. Euskal dantzak, arrauna, herri kirolak, euskal jaki eta edari tipikoak ere haien artean ezagutzera eman dituzte hondarribiar ordezkariak, arrakasta handiz butututako egitarau zabalari eutsiz.

ZULOAGA ETXEA, ERAKUSKETA BATETIK BESTERA, MUGARIK GABE

rtean zehar Zuloaga Etxera edozertara gerturatzan denak honez gero igarriko zuen zenbat eta zein ezberdinak izaten diren urtean zehar etxe bereko atarian jarri ohi diren erakusketak.

Koadro edo irudiak direla, gai bateko zein besteko argazki erakusketak, duela aste batzuk adibidez Alfonso Sastre idazlearen lanari eta biziltzari buruzkoa antolatu zen bertan ere, ingurugiro arloan esate baterako izan genuen duela gutxi erakusketa interesgarria, besteak beste.

Testu laburrak gehitu dizkiete erakusketari osatzan duten argazkiei, batetik. Eta erakusketaren alde batean, bestetik, esklabuek eraman ohi zituzten kateak, sokak eta bestelako material esanguratsua biltzen dira bertan ere.

Erakusketaz gain, joan den hilabetearen amaieran gai honi berari buruzko hitzaldiak ere burutu ziren Zuloaga Etxean. Azken bostehun urtetan Afrikak izan duen garapen eta aldaketari buruz mintzatu zitzaizkigun nagusiki oso harrera ona izan duten bilera hauetan.

Azken egun hauetan ere, MUGARIK GABE Erakundeak antolaturiko erakusketa bitxia bisitatu ahal izan dugu Zuloaga Etxean bertan. Herrien garapenerako gobernuaz kanpoko erakunde honek, Erdi eta Hego-Ameriketako hainbat herrialdeetan oso bestelakoak diren lanak burutu eta bultzatzeaz gain, hemen inguruan ere badu beste ekintza garrantzitsu bat. Hau da, guk egun hauetan ikusteko aukera izan dugun erakusketa bera, eta gai konkretu ezberdinei buruzko bestelako erakusketak ere, ahalik eta herri gehienetarik pasa daitezen salatzan da erakunde hau.

**Arrazakeria eta esklabutza
aztertzen zituen erakusketa, duela
hiru urte sortu zuen MUGARIK
GABE Erakundeak.**

MARINEL

BURDINDEGIA - FERRETERIA

MENAJE - INDUSTRIAL

TORNILLERIA INOX.

ELEKTRIZITATEA - GILTZEN KOPIAK

Bernat Etxepare, 12 - Tel. 64 17 88
HONDARRIBIA

LEHENDABIZIKO JAIOTZA HONDARRIBIAN

arai hauetan Hondarribia Aldizkaria, jai hauekin oso bat egina, Gabonetako ikuskizun honetan arituko da lerrootan, aspaldian irekitako bideari jarraituz.

Inor ez aspertzearren, labur bada ere, aipatu egingo ditugu ohar batzuk hasieratik:

- Ikuskizun hau, orain 40 urte hasita, alde batetik, herri baten adierazgarri da eta beste aldetik, balore haundikoa gure historia ezagutu nahi dutenentzat, batez ere gazteengan pentsatuz.

- Aurren 40 urte betetzen ditu eta aurteotan zehar aldaketak gertatu dira: lekua, pertsonaiak, antolatzaileak. Baina bizirik dirau. Horregaitik, orain dela 40 urte lehenbizikoz eman dutenekin zorretan gaude, bide ederra urratzeagaitik. Geldi dadila artikulua hau gure herriaren oroimenean eta orain aipatuko ditugun guztien omenez.

- Lerro hauek idazterakoan "Ondarribiko Izparrak" aldizkariarekin eta, buru eta bihotz, urtetan zehar zuzendu zuenarekin, Jose Ormazabal apaizarekin, lehenbiziko zorrak ditugu. Aldizkari txiki hau, multikopistaz egina, kanpoan ziren herritarrentzat lotura atsegina izan zen eta gaur, denontzat, iturri txalogarria gure jakin egarria asetzeko.

Aurrera jo baino lehen, dirudienez, Frantziskotarren arabera, jaiotzaren tradizioa, Gabonetako oinarrituena kristautentzat, XIII. mende hasieran sortzen da San Frantzisko Asiskoaren eskutik.

Euskalerrian, ohitura zaharrei jarraituz, Gabon egunean, etxez-etxe, goizetik gauera arte, txikiak zein nagusiak, Olentzero edo Jesusen Jaiotza daramatela, ibiltzen dira egunari dagokiona kantatuz.

Hondarribian, Gabon egunari berea emateko, Kaminazpiren arabera, 1954. urtean abesti sariketa egin zen udaletxeko atarian umeentzat. Bi urte beranduago, 1956. urtean, Ermandadeko arku azpian, lehendabizikoz, Jesusen Jaiotza antzestu zen. Baina nork sortua, nork emana... azken buruan, nork egin zuen nor? Zer norberarena?

Paco Amunarritz,
Amelia Etxegoien,
Txaro Berroteran.

Goazen ikustera Gabon egun hartako lekuak eta protagonistak banan-banan eta elkarren segidan. Ugariak izan ziren pertsonaiak eta bideratzeko lanak, baina Fernando Artolaren amak esaten zuenez: "borda aña bordari". Hona hemen jaiotzaren sortzaileak: "ekinean artzen nuen atsedean... euskerazko antzerkiak ematen oituta nengoen..." Bordari "alma mater" eta bere ondoan, zuzendari tekniko, hainbeste gauza egin-egiten duen Juna Jose Lapitz dugu.

Bikote honen segidan benetako protagonistak ditugu: Amelia Etxegoien, Ama Birjina eta San Jose, Pako Amunarritz (Patxi-Lukekoa). Haiekin batera Txaro Berroteran, ingerutxo.

Han Ermandadeko arkuan, gure pertsonaia nagusiak daude, astoarekin eta txekorarekin batera, denak Zuloaga Kalera begira.

Udaletxetik abiatzen dira Gabon eguneko Alkatea, Luis Maria Amunarritz, Kapelu luze eta kapaz apaindurik. Alkatesa, Beatriz Iridoi bere ohorezko damekin; Sara Apocada eta Maria Pilar Zapirain; denak dotore, XVIII. mendeko erara jantzita. Hauei

□ 1958. Ermandadeko arkuaren harriak ere Hondarribiko historiaren lekuko.

jarraituz, arrantzaleak, gizon eta emakume, arrantza tresna zahar eta berriei batera. Txistulari, irule, dantzari eta gazteak, eskuetan antortxak daramatzatelarik, taldea osatuz badatoz.

Hauek guztiak Jauregi hoteleko bihurgunean agertzearekin batera, Jaiotzaren atariko gortina zabaltzen da eta denek isil-isilik Haurraren adorazioa egiten dute. Gero hondarribiarrak arkura hurbiltzen dira poliki-poliki eta kanta-kantari:

Koldo Ortega.

ESTETIKA ZENTRUA - OPARI ARTIKULUA **ITXAL**

Manikura, pedikura,
Gorputz tratamenduak,
Depilazio Hotza - Beroa -
Elektrikoa.
Makilaia,
Masajea eta Solarium.

Almirante Alonso
Centro - Telf.: 64 56 25
HONDARRIBIA

Zorionak eta Urte Berri On !!

Santiago kalea, 9
Telf.: 64 02 56
HONDARRIBIA

OTXOA **JANARIDENDA**

BARAZKI, FRUTA ETA
HORRELAKOETAN
AUKERA HANDIA

San Pedro, 43
Telf.: 64 16 84
HONDARRIBIA

HIRUSTA, TALDE DINAMIKAREN BITARTEZ SEXUALITATEA LANTZEN

Sexualitatea beldurrik gabe eta naturaltasun osoz ikusten laguntzeko sortu den aholkularitza kolektibo honengana hurbildu gara, bere metodologiak hitz egiteaz gain ere sexualitateari berari buruz komunikabideek eta gizarteak azaltzen duten ikuspuntuaz aldentuz nola ikusten duen talde honek gaia konta diezaguten.

SEXUAL HEZKUNTZA
IKERTZAILE KOLEKTIBOA

Sexualitatearen inguruan hutsune handia zegoela ohartuz, hau da gai garrantzitsua izanda ere betidanik erabat baztertua egon dela, eta gai berari buruzko informazio eskasarekin kezkatuta, Eli eta Kotte hondarribiaren gaur hau bera lantzea erabaki zuten duela hiru urte. Aurretik Inaki ezagutzen ez bazuten ere, arlo bera lantzen ari zirela ikusluz, elkartu eta hirukote bezala taldea eratzea erabaki zuten. "Gure belaunaldiko gazteek, hogeita hamar urte ingurukoek alegia, ez dugu sexual heziketa bat ezagutu, ez etxean, ez eskolan eta ez inon, eta hori kontuan hartuz, oso interesgarria iruditu zitzaigun halako gaiak sakonki aztertzen dituen ikasketak burutu eta monitore edo irakasle titulua ateratzea".

Gaur egun komunikabideetan eta beste kulturen eraginez ere lehen baino gehiago hitz egiten da sexualitateaz, eta, gai hau lehen tabutzat hartua bazen, gaur egun berriz erazago erabiltzen da gaia. Dena den, Inakik azaldu bezala, baloreak azken finean berdin mantentzen dira gaur egun, eta lehen baino informazio gehiago egotea ez da seinale ona, izan ere, ematen den ia informazio guztia okerra baita. Askotan, iturri ezberdinetatik datorren informazioa txarra izaten omen da.

Era berean, sexualitateari buruzko oinarritzko gaiak kale egiten dute, eta maiz informazioa badugula uste dugun arren oker gaudela eta oso gutxi dakigula adierazi dute Hirustakoek. "Hilerokoarekin adibidez,

izutzekoa da, gaur egun ze gauzak pentsatzen dituen jendeak honi buruz!". Dagoen informazioa, askotan, laguntzeko baino min emateko dagoela dirudi, hirukote honen ustez.

Komunikabideetan, eta batez ere telebistan, morboa eragiteko antolatzen direla sexualitatearen inguruko gaiak buruzko saiok adierazi du bestetik Kottek, "Riffi-Raffe eta tankerako saiok barregarriak dira, oso oker enfokatzen dute sexualitatea, eta gaia behar bezala aztertu ordez, ikuskizuna sortzea baizik ez dute nahi izaten".

Hirustaren smoa, hasieran, eskoletan zikloak ematea zen soilik, eta ziklo horietan antisorgailuak, gogoz kontrako haurdunaldiak eta halako gai zehatz edo konkretuak aztertzea, hain zuzen. Bestalde, laster konturatu ziren hutsune handia zegoela bai informazio aldetik eta bai norberaren ezaguera pobreagatik ere. "Orain arte, eta gaur egun ere hala gertatzen da, sexualitatearen inguruko gauzak txartzat, ezezkoiat hartu ohi ditu gizarteak, eta beraz gure helburua da, jendeak sexualitatea gauza ontzat eta are gehiago beharrezkotzat har dezan ohitzea".

"Sexualitatea, plazerra sentitzeko ahalmena da".

Sexualitate hitzari eman ohi zaizkion hainbat definizio ezberdinen artean, gizakiok plazerra izan eta sentitzeko dugun ahalmena

bezala deskribatzen duena iruditzen zaio egokiena hirukote honi.

Ikastetxe batean eta bestean burutzen dituzten ziklo edo ikastaro laburrak, OHO, BBB eta orain arte UBI bezala ezagutzen zen mailako ikasleei zuzenduta daude nagusiki, eta zein ikastetxetik deitzen dieten, euskaraz ala gaztelaniaz burutzen dituzte. Hamar orduko zikloak izaten dira, eta, berez interesgarri eta emailza onekoak badira ere, baliagarri eta positiboak, ez dela denbora nahikoa eta hamar ordutan ez dela nahi adina lantzeko denborarik izaten azaldu du Kottek. "Erantzun polita jasotzen dugu dena den, gaztetxoek kezka pila eta jakinmin handia adierazten dute".

Metodologia berritzailea.

Lan egiterako orduan, Hirustak, tradiziozko metodologiarekin hautsiz, talde dinamikoak osatuz eta jolasaren bitartez aztertzen ditu sexualitatearen inguruko gai konkretuak. "Txapa ez sartzea oso garrantzitsua da, ikasleak erraz aspertzen baitira eta gainera praktikotasunik gabeko kontua izango balitz, ez lukete ikastaroaren amaieran ezer berririk jakingo". Denoi ematea hitz egiteko aukera oso garrantzitsua omen da baita ere, eta ikasleen arteko komunikazioa probokatu, eragin eta lantzea. Talde dinamizatzaile bezala, taldean une bakoitzean sortzen diren kezkak aztertzen dituzte.

"Oso garrantzitsua da norbakoitzak bere gorpuzta gustuko izatea sexualitatea baikorki ikusten ikasteko".

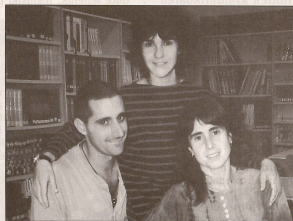
Gizarteak Hiesaren eta besteak beste haurdunaldien aurrean ere duen beldur handia nolabait gaingitu beharra dagoela eta, talde honen helburu nagusietakoa sexualitatea plazerra dela erakutsi eta lantzen saiatzea da, hain zuzen. "Erakutsi behar duguna da, guk gizakioak daukagun

gauza bat dela sexualitatea, garatu beharreko gauza on eta positiboa gainera".

Konplexu eta beldurrak galdu eta gaingitzen laguntzea du Hirustak, bestetik ere, helburutzat. Hori buruz Inakik esandakoaren arabera, oso garrantzitsua omen da, konplexu eta beldurrok gaingitzen ikasteko, norberaren gorpuzta ongi ezagutzea, eta estima landu ere. Alegia, norbakoitzak bere gorpuzta gustuko izan behar duela sexualitatea baikorki ikusten ikasteko.

Talde hau ez da teoriaren aldekoa, eta hartatik aldenduz, kontraesanak sortuz aztertzen ditu bere ikastaroetan erreakzio eta jokaerak. Gaztetxoek asko eskertzen omen dute ikastarootan kezkei buruz hitz egiteko izaten duten aukera, eta esan bezala, txaparik gabeko klase praktikoak dira gehien gustatzen zaizkienak. "Moralak ukitzea ekiditen dugu ere, helburua norberak intuizioaren arabera jokatzela baita, eta ez bestek esandakoaren arabera".

Ikasleak ezezik, irakasleak ere prestatzea garrantzitsua da. Hau da, sexualitatearen gaia ez da ikasgai edo asignatura modura planteatu behar, baizik jarrera bezala, sexualitatearekin zerikusia duten gaien aurrean jarrera bat izatea hain zuzen. Eta irakasleak, nahiz eta jarrera baikor edo positiboa izan gai konkretu baten aurrean, eta berau normaltasun osoz aztertzen badu ere, badira zenbait gai -masturbazioa adibidez- ez litzuzkenak lasaitasunez erabiliko, hartarako prestatuta ez dagoelako. Hori dela eta, talde profesionalen laguntza behar lukete irakasleek, eta Hirustako kideek esan bezala, egin behar den lan garrantzitsua bat, ikasle, irakasle eta gurasoen arteko koordinaketa bilatzea da.

Halaber, komunikazioa ezinbestekoa dela diote. Ikasleen gurasoak eurengana hurbiltzeko arazoa izaten dute maiz, sexualitateaz hitz egiteak suposatzen duen ezerosotasuna komunikaziorik ezean baitatza, Hirustaren iritziz.

Azken urteotan Estatu espainiarrean nahikoa hedatzen ari bada ere, Euskal Herrian oso talde gutxi dira Hirusta bezala pedagogia modernoan oinarrituriko metodologia berritzailearekin lan egiten dutenak.

Dohainezko sexu aholkularitza zerbitzua Sainduan.

Duela bi urte zabaldu zuten zerbitzu hau lehen aldiz, eta Kottek azaldurikoaren arabera, oso esperientzia polita izan zen hasieran. "Hurbildu ziren gehienak emakumezkoak ziren, eta oso gazteak". Dena den, eta zerbitzu honek oro har harrera ona izan badu ere, oraindik jendea ez omen dago guztiz kontzientziatuta, eta, apuroa edo, nolabaiteko lotsa esistitzen omen da, helduengan batik-bat. Horrela, askotan nahiago izaten omen dute izkutuan, kalean edo telefonoz azaltzea euren arazo edo kezka.

Zerbitzu honen ordutegi murrizti eta ezegokiak ere kontsultak mugatu egiten duela adierazi dute Hirustakoek. Ikastetxeetan eman ohi dituzten zikloak laburregiak diren bezala, oso argi daukate zerbitzua astean behin bakarrik zabaltea ez dela nahikoa.

Gaiari buruzko materiala biltzen laguntzeko prest.

Hirustak gaztetearen duen zerbitzu honen atal garrantzitsu bat, **bestetik**, sexualitatearekin lotura duen edozer gai landu nahi edo beharrean dauden talde edo bakarkako guztiei laguntza eskaintzea da. Edonolako materiala eskuratzen laguntzea, alegia. Informazioa lortzeaz gain ere,

datuaren bat ziurtatu edota zuzena den frogatu nahi izanez gero, ostegunero arratsaldeko 6etatik 8etara Sainduan prest daukazue Hirustako kideak. "Gaztetea edonolako informazio bila edota kontsulta bat egitekotan azaltzen direnak anonimo bezala hartzen ditugu, ez da inolako fitxarik bete behar, ez dugu inoren historiala jarraitzen eta kontsulta anonimoa da".

Ikastetxeetatik kanpoko ikastaroak.

Ikastetxeetan antolatu ohi dituzten ziklo horiez gain, talde dinamikan oinarrituriko metodologia berberari eutsiz, aurren lehen aldiz, beste ikastaroak burutzeko asmoaz mintzatu zaizkigu Hirustako kideak. Oinarritzko sexualitate ikastaroa eskalniko dute lehenik, nagusiki gaia ikuspuntu edo dimentsio berri batetik aztertzeraz ohitzeko baliagarria dena. "Gazteekin egin dugu lan orain arte, eta asko atsegin badugu ere, aurrerantzean beste adinekoekin ere lan egin nahi dugu". Batetik, helduek euren seme-alabak heitzeko adina lasaitasuna izan dezaten, eta euren sexualitatea bizi dezaten bestetik, lan asko egin beharra dagoela azpimarratu dute, sexualitatea era natural batean bizitzea lortzeko, behin eta berriro gai honen inguruko komunikazioaren beharraz hitz eginez azkenik.

**OPARIAK
eta
ARTISAUTZA**

XUME

C/ Zuloaga, 16-18
Telefona 64 42 70
HONDARRIBIA

FS
oto istema

ARGAZKIAK ORDUBETEAN

Itsasargi, 3
Tel.: 64 57 65
20280 HONDARRIBIA

GAZTE INFORMAZIO BULEGOAN AURKI DEZAKEZU ...

GAZTEENTZAKO ALDIZKARIA

njuvek (Gazteriaren
Institutoak) bi hilabetero
aldizkari interesgarria
bidaltzen du bulegora.

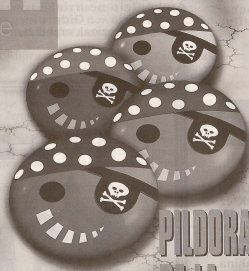
Honetan gazteei zuzendutako gaiak
aurkezten ditu. Azken alean argaltzeko

pilulei buruzko erreportaia irakur
daiteke, non argaltzeko era
osasuntsuak proposatzen baitira. Juan
Bonilla idazlearekin elkarrizketa ere
badago, eta Estatu Batuetako gazteen
ezaugarriak aztertzen dituen artikulua
ere bai. Azken horrialdeak makina
deialdiren berri emateko gordetzen
dira. Hala nola, ekintza desberdinak,
bekak, ikastaroak eta sariak.

Revista del Instituto
de la Juventud Septiembre-Octubre 1996
Número 14 - II Etapa

in
juve

Entrevista
Amalia Gómez

**PILDORAS
DE LA...
¿FELICIDAD?**

Vicente Verdú

XARMANTA

BOUTIQUE

40-tik 60 bitarteko
neurri arropak

San Pedro, 69
Tel.: 64 56 13
HONDARRIBIA

ika gabinete
pedagogikoa

- Logopedia
- Ikasteko teknikak

Carmen Apecechea
Izaskun Larruskain

Sabino Arana Kalea 12
Tel. 64 16 19

GAZTE INFORMAZIO BULEGOAN AURKI DEZAKEZU ...

HILABETEKO EKINTZA

Informatika munduan erabat sartuak gaude. Internet dela, posta elektronikoa dela, gutxi dira etxean ordenagailurik ez dutenak. Moltzo txiki horri edo ordenagailua aldatu nahi dutenei zuzentzen die **Kutxa Fundazioak** hilaren **14ean** eskeiniko duen hitzaldia. Ihardunaldia Donostiako Arrasate kalean izango da, **10,30etatik 12,30etara**. Honen izenburua **"Nola erosi ordenagailua?"** da, eta gai hauek aztertuko dituzte: zer egin daiteke ordenagailuarekin, ordenagailuaren osagarri nagusiak, programa informatikoak eta zer hartu behar dugu aintzakotzat ordenagailua erosterakoan.

LEHIAKETAK, LAGUNTZA PROFESIONALA ETA EKONOMIKOA

azteek alde praktikora jotzen dute maiz ikasketak aukeratzeko orduan. Lanbide artistikoek ez dutela jateko ematen entzungai da nonahi, eta horrela talento bat baino gehiago galtzen da. Baina galera hauek neurri batean konpondu daitezke. Hori da behintzat, makina sari eta lehiaketan helburua. Arlo ugari ikutzen dute hauek: **literatura, argazkilaritza, pintura, komikia, zine eta bideoa, kartela, musika,...** Eta estatu osoan zehar antolatzen dira astero. Sariak ateak zabal ditzakete. Batzuk obra argitaratzea bermatzen dute eta irabazleak sari ekonomikoa eskuratzen du ere bai. Hau, gainera, ez da txantxetakoia. Ehundaka mila pezetakoak badira asko.

SEXU-HEZKUNTZARI BURUZKO GIDA SAKONA

ipuzkoako Foru Aldundiak **Gazteentzako sexu-hezkuntzako gidaliburua** argitaratua du. Maiz entzun izan dugu sexua gai ikutuezina dela eta gazteak ez direla gurasoei aholkuak eskatzera ausartzen. Gainera, nahigabeko haurdunaldiak eta sexu-transmizioko gaisotasunak hazi dira azkenaldi honetan, inkestek diotenez. Gida honek hutsune eta arazo hauek konpondu nahi ditu, beste gai asko lantzeaz gain. Hala nola, sexuazio-prozesua, anatomia eta fisiologia, sexu-jokabidea, sexu-rolak, prebentzio-neurriak, sexu-bortizkeria,... Gida ulergarriagoa dadin, ilustrazioak erabiltzen ditu.

ENDANEA
LORE ETA LANDARE MINTEGIA

ENDANEA Baserria
Tel. 64 17 10
HONDARRIBIA

EZTI TANTAK (SATARKaren liburu berria)

Uoan den Azaroaren 22an SATARKaren "Ezti Tantak" izeneko liburuaren aurkezpena egin zen Udaletxeko Areto Nagusian Euskaltzaindiko Literatur Batzordeko kideak bertan zirela, ondoren SATARKaren jaiotetxean oroitari bat zabaldu zen bere jaiotzaren mendeurrenean.

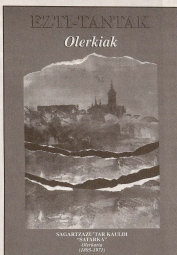
Klaudio Sagarzazu SATARKA 1895ean jalo zen Denda Kaleko 13. zenbakian (gaur egun 6. zenbakia) eta hil berriz, 1971an.

Olerkigintzarako zaletasunak gaztetatik jota, olerki-lehiaketetan parte hartzen hasi eta 1918an eskuratu zuen lehenbiziko saria Donostian. Geroztik, hainbat eta hainbat sari lortu zituen Iparraldeko eta batez ee, Hegoaldeko olerki-lehiaketetan. Poz haundia eman omen zion, horien guztien artean, Hondarrribian 1925eko Euskal Jaietan irabazitako ohorezko loreak.

Bi liburu argitaratu zituen: *Txinpartak* 1922an, eta *Intza begietan* 1957an. Beste ehunen bat olerki ere argitaratu zituen era guztietako aldizkarietan: *Euskal Esnalea*, *El Bidasoa*, *Hermes*, *Euzko Deya*, *Gure Herria*, *Egan*, *Ondarribi*, *Karmel*, *Oleri* eta *Zeruko Argian*, besteak beste.

Satarkak altxaturiko eskuizkribuetan agertu den *Ezti-tantak* liburu argitaratzeak osatuko du aurrerantzean olerkari hondarribiarraren emaitza.

Liburu hori argitaratzeko Hondarribiko Udalaren oniritzi eta babesarekin talde bat jarri zen lanean. Xabier Aranburuk berak Txomin

□ Liburuaren azala.

Sagartzazuri pasatu zizkion eskuizkribuak eta oso nabarmena omen zen argitaratutako bi liburuez gainera, bazuela prestatua koaderno bat liburu modura. Liburuak koaderno horren izenburu bera du *Ezti tantak* baina horietaz gainera beste hamaila poesia luze ere jasotzen ditu, horien artean Satarkak bera garaian irabazitako olerki lehiaketetako ale aukeratu batzuk badira, eta baita Satarkak beste olerkari batzuei eskainitakoak ere, hala nola Orixe, Lizardi, Lauaxeta eta Hondarribiko Fernando Artola *Bordari* eta Juan Baxurko bertsojartzaileari.

□ Oroitarria zabalitzen.

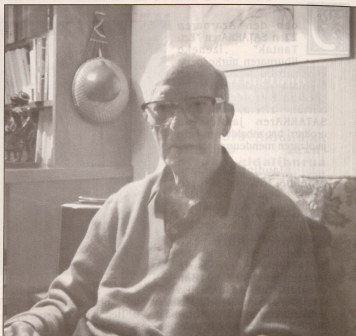
□ Ion Elizalde, Jean Haritschelhar, Jose Manuel Noguera, Juan Mari Lekuona eta Txomin Sagarzazu liburuaren aurkezpenean.

Poesia horiez guztiez aparte, liburuaren apaingarri eta osagarri Juna San Martinen hitzaurrea, Xabier Aranbururen Satarkari buruzko lan biografikoa eta Juan Mari Lekuonak *Intza begietan* liburuaren gainean egindako azterketa literarioa agertzen dira. Txomin Sagarzazuk, gainera, aldizkarietan argitaratutako poemen zerrenda eta bibliografia osoa prestatu du. Azala eta barnuko ilustrazioak, berriz, Javier Sagartzazu margolari hondarribiarrak eginak dira.

ION ELIZALDE

MARTIN UGALDE

Aurkezpenik ere behar ez duen pertsonaia aukeratu dugu udazkeneko azken ale honetan elkarriketatzeko, hau da, Andoainen jaio, urtetan zehar han eta hemen ibili eta aspaldi honetan Hondarribian bizi izan den Martin Ugalde, idazle, kazetari, historigile eta batez ere euskaltzalea.

Andoainen jaio eta familia bertakoa izanda, nolatan aukeratu zenuen Hondarribian kokatzea?

Egia esanda, oso berandu ezagutu nuen Hondarribia. Nire aitzindariak bezala, ni ere inguru honetan ibili bai baina ez nuen sekula Hondarribiaren berri izan. Nire aitona behin Lezorantz familiarekin zihoala, tren okerra hartu eta ohartu orduko Hendaian zegoen sendia. Orduan jakin zuten bide horretan Irun zegoela, baina bestalde ez zuten hartan Hondarribiren berri izan. Nik Venezuelan urte batzuk igaro nituen, eta handik etorri ginenean, emazte eta hiru seme-alabekin, ez nindutenez Euskal Herrian geratzen uzten, Irun aukeratu genuen txikiek bertako eskolan ikas zezaten ni ahalik eta gertuen egonda; Hendaian kokatu nintzen. Ondoren, ez nuela idatziko agindu nuen, txintxo portatuko nintzela, eta horrela, utzi ninduten familiarekin bizitzen. Nora joango ote bizitzera, eta Ana Mari emazteak Hondarribia oso gustukoa zuela eta, bertara etortzea proposatu zuen. Hura izan zen nire lehen kontaktua hiri honekin. Eta etxe

honekin ere, orduetik haxe izan baita gure etxea.

Zer dela eta txintxo portatu behar lasai-lasai zure sendiarekin nahi zenuen tokian bizi ahal izateko?

Francoren garaia zen, eta noski, ni ordurarte Venezuelan egonda nintzen, oso familia abertzalea ginen etxeokak, eta han Karakasen nengoela, bertako EAJ-eko buru nintzen, bai eta Euskal Etxeko lehendakaria ere. Beraz, politikoki ez nintzen orduko agintarien oso gustukoa, eta horrek ez ninduen hemen bizitzen uzten.

Oso gazte zinelarik guraso eta anaia-gandik banatu egin zintuztela entzuna dut. Kontaiguzu nola izan ziren familia urruti zeneukaneko urte haiek.

Mutiko koskorra nintzela, hamabost bat urterekin, gerra iritsi zen eta ni Bilbo aldera joan nintzen. Handik ontzi batean Santanderra eta gero Frantziara. Bitartean, anaia Errusiara eta aita berriz

Venezuelarantz abiatu zen. Ama Bartzelonan kokatu eta gero Andoaina itzuli zen. Hemen inguruan, Iparraldean nenbilela, alemanak sartu ziren Frantzian. Hor parean (**Hendaia**ko **hondartza daukagu une honetan begibistan**) aliatuei aurre egiteko bunnerrak egin zituzten orduan alemanek itsasertze osoan zehar. 1939. urtea zen eta, ni han atzerritarra nintzenez, gorritzat hartu eta konzentrazio zelai batera eraman ninduten alemanek. Handik amarengana bidali ninduten, Andoaina. Bizpahiru urte geroago, sendiak sakabanatuta jarraitzen zuelarik, Tetuana (Afrika) eraman ninduten, soldaduskara. Hiru urte oso egin nituen han, eta Melillan nengoela hilabete batzuk gaisorik igaro nituen ospitalean, berriro amarengana ekarri ninduten arte. Gerra bukatu berri zen, eta gauzak txukuntzen hasi zirenean, 1947. urtean, Venezuelara joan ginen sendi osoa aspaldiko partez elkartzuz. Anaia ezkondu eta bi haurrekin azaldu zen Moskutik.

Konturik bai al zen zuen artean? Elkarren berririk izaten al zenuten urte gogor horietan?

Oso zaila zen batzuk besteekin harremanetan jartzea. Oso gutxitan iristen zen eskutitzen bat, ia inoiz ez. Hara zer gertatu zitzaidan behin aitarekin: prentsaren bitartez jakiten genuen munduaren beste aldean zer gertatzen zen, eta alita Venezuelara joan eta handik gutxira, berak hartutako ontzia hondoratu egin zutela irakurri nuen. Aita hil zitzaidala use eta izan nuen orduan. Baina handik bi egunetara, alemanek ontzi hori Venezuelatik honantz zetorrelarik hondoratu zutela azaltzen zen prentsan, eta hura izan zen berri ona!

Urte horiez duzun oroitzapena nagusiki tristea da, beraz.

Oso tristea. Gose handia zegoen, familiaren berririk ez... Anaia bizirik zen ala ez urte askotan zehar ez nuen jakiterik izan.

Seniderik ezean, lagun minak izango zenituen garai hartan, ezta?

Beharko! Etxekorik gabe eta, lagunak halabeharrez bilatu behar genituen,

bestela ezin bizi! Une bakoitzean, nengoen lekuan lagun asko egiten nituen, nahiko irekia nintzen eta ez zitzaidan zaila egiten. Haiek ziren nire gurasoak bezala, askotan familiaren ordeko. Andoainen ere, gero, ama lagun batzuk hartu zuten etxean, eta haiekin jarri ginen bizitzan, gurea zen guztia kendu baitziguten; etxea, tailerra, orduan dena galtzen zenuen. Urte gogorak izan ziren haiek. Lagunekin elkartasun handia izaten zen, dena den. Gogoratzen dut gutakoren bati urdailazpiko, txorizoa edota jakiren bat bidaltzen baziguten, paketearen zain egoten ginela ero moduan, eta jaso ondoren arratsaldea elkarrekin pasatzen genuen denen artean paketeak zekarrena jaten. Baina azkarregi bukatzen zen, eta gero, berriro hurrengo paketearen zain egon behar! Beti geunden paketearen zain.

Noiz hasi zitzaizun idazteko zaletasuna?

Betidanik gustatu izan zait idaztea, baina garai hartan debekatua zegoen, eta gainera helbururik edo objektiborik ez duzunean ezinezkoa da idaztea. Askatasuna behar da. Kontrol handia zegoen orduan. Herriatik ateratzea ere debekatuta zegoen, eta beraz, andregaiak ere Andoainen bertan bilatu behar genituen, bestela...

Azkenean, Venezuelara joan eta hantxe aurkitu omen zenuen Ana Mari santurtziarra, gaur egun zure emaztea dena, ezta?

Uf, askoz ere aurrerago izan zen hori, baina hala da, Venezuelen ezagutu genuen elkar.

Zer suposatu zuen Venezuelara joan eta bizimodu berria hasteak?

Hara iritsi arte ez nuen sekula askatasuna zer zen esagutu. Lasai aurkitu nuen nere burua, aske, eta orduan konturatu nintzen zer zen benetan egitea gustatzen zitzaiana. Idaztea, alegia. Venezolan ez idazten ikasi nuen, eta ipuinekin sariak irabazi nituen; ezagun bilakatu nintzen mundu hartan baina beti arrotz, kanpotarra sentitzen. Asko irakurtzen nuen, hango literatura ipuinak dira batez ere, eta nik guztiak irensten nituen, asko ikasi

nuen. Irakurketa funtsezkoa da gero ongi idazteko.

Karakasen kokatu aurretik ere, asko irakurtzen al zenuen?

Beti irakurri izan dut asko. Oraindik badut liburu pila gaztetxo nintzenekoak. Gehien bat biografiak izaten ziren, hura zen gustukoena nuen jeneroa. Frantziaren hemen baino literatura gehiago egiten zen garai hartan, eta hango liburuak irakurtzen nituen.

Ipuinetara itzuliz, Venezuelaren ikasi eta ez duzu ordutik sekula jenero hori baztertu, ezta?

Asko gustatzen zaizkit ipuinak. Nere seme-alabentzat idatzi ohi ditut haurrentzako ipuinak, baina normalki helduei zuzendurikoak idatzi ohi ditut. Laburrak direlako gustatzen zaizkit ipuinak; gezi bat bezala dira. Hau da, martxa handiarekin atera behar du, zuzen eta geratu gabe, bestela ez da zuzen joango eta dianaren erdian emateko zuzen joatea komeni da. Formula hori asko erabili dut nire lanean. Bestetik ere, Venezuelaren ikasitakoa betirako baliagarri izan zait, eta are gehiago, estilo venezolanoa erabiltzen dut euskaraz idazten ere. Hori da nere estiloa.

Orduan gaztelaniaz idazten zenuen, eta euskaraz ere estilo bera erabiltzea ez al da kuriosoa?

Ez, zaila dena hizkuntza bakoitzean estilo ezberdina izatea da.

Duela gutxi Pedrotxo zure eleberraren argitalpen berria kaleratu da. Zuretik asko aurkitu omen daiteke bertan. Hala al da?

Pedrotxo nire osaba berezia zen, eta harengan inspiratu nintzen pertsonaia eratzean. Ingenuo samarra zen, inozoa, nahiko sinplea ere, eta hantxe ibiltzen

zen, herriko kaleetan zehar bonboa jotzen. Bera pozik joaten zen, baina niri nolabaiteko pena ematen zidan, bonboa jo eta jo eta bera konforme baino kontentuago. Nik zera pentsatzen nuen askotan, alegia haren odola neramala, eta beraz bere ordeztu ni neu izan nintekeela bonboa jotzen zuen pertsonaia hura. Gizajoa, gero gerrara ere eraman zuten.

Erraztasun ber-berez idazten al duzu euskaraz eta gaztelaniaz?

Bai, baina prozesu luze baten ondorioa da, hau da, hizkuntza batean idazteko gai izan zaitezke hizkuntza bera hitz egiten baduzu, baina ongi idazteko askoz ere urrutiago joan behar duzu, asko ikasi behar duzu, kultura hori menderatu, hizkuntza horretan asko irakurri, eta orduan gai izango zara hartan idazteko ere.

Bestalde, zuk ez zenuen gaztetan euskarazko testu gehiegirik irakurtzeko aukerarik izan, ezta? Nola moldatzen zinen euskaraz irakurtzeko?

Orduan ez zen material nahikorik.

Pernando Amezketa arraren ipuinak baizik ez nituen topatu hemen, eta beraz, hona etorri eta 15 urte pasa nituen gaztelaniaz bakarrik idazten. Eta orain berriz, azken hamabost urteotan, nolabait orekatu egin dut orduko hutsunea, konpentsatu, euskaraz bakarrik idatziz. Asko kostatu zitzaidan euskaraz idaztera ohitzea, nik baneukan ohitura bat, estilo bat, estetika, eta hura euskarara moldatu arte luzea izan zen. Batez ere, ez neukalako euskarazko eredurik, noren estiloa jarraitzerik, eta nire gisara eratu nuen estilo latinoamerikarra. Oso fidela izan natzaio garai hartan ikasitako estiloari.

Nolatan bururatu zitzaizun hemengo Historiaz idaztea?

□ Martin Ugaldere. Emaztea eta seme-alabak.

Ordurarte galerazia egon zen, eta beraz, bat-batean topatu nuen nuere burua historiari ez jakinean. Euskal Herriaren historiari ez zegoen idatzita, eta nik jakinmin handia nuen. Beraz, ni neu jarri nintzen idatzten. "Síntesis de la Historia del País Vasco" idatzi nuen, adibidez. Gogorra izan zen, oso zaila baitzen edozer datu han eta hemen lortzea.

Francoren garaia zela kontuan hartuz, harrera oni izan al zuen?

Ia hamar argitalpenekin, ehun mila inguru liburu saldu ziren, eta egun haletan hori oso zaila zen. Baina Chicagon kazetaritza ikasia nintzen eta banuen ordurako hainbat esperientzia eta truko. Ni kanpora bota baino egun batzuk lehenago, Madrilen utzi nuen nire lana, kaleratzeko prest. Noski, errazagoa zen han kaleratzea hemen baino.

Gaztelaniaz idatzi zenuen hura, ezta?

Bai, oraindik ez nengoen prestatuta euskaraz idazteko, asko ikasi nuen gero, eta gainera euskarazko irakurlerik ere ez zegoen garai hartan. Ereduak ez zegoenez ere, dena asmatu egin behar zen, eta beno, nik kanpoan ikasitakoa bertara egokituz, asko kostata baina lortu nuen.

Kanpoan zeundela eta, oso argi al zeneukan Euskal Herrira itzultzeko asmoa?

Bai horixe, beti jakin dut hona itzuliko nintzela, eta kanpoan ikasitakoa gero hemen baliagarri izango zitzaidalakoan nenbilen beti, honerako prestatzen. Nere bizitzako proiektua izan da, eta azken finean, urte latzak eta lan asko egin behar izan badut ere, nahi nuena lortu dut behintzat. Idazterakoan ere, independentea izan naiz beti, nahi nuena eta nere modura idatzi nahi izan dut beti, eta hori gogorra izan zait, noski, pasa ditugun urteekin.

Politikaren munduan ere sartua izan zara urte askoz. Noiz hasi zinen aktiboki alderdiarekin lanean?

Ni beti izan naiz euskalduna. Aita Andoingo zinegotzia zen, eta ni haur abertzale bezala hezi ninduten. Dantzaria izan nintzen, batzokietan egiten genuen dantza, anaiak, aitak eta hirurek. Gogoratzen dut Billabonatik dantza irakasle bat behar zutela eta,

hamalau urte nituela, aitak bidali ninduen, dantza taldeko arduradun bezala joateko. Txikitatik izan dut proiektu abertzalea, nere Zeraingo altonarengatik adibidez. Andoianen kokatu eta bertako batzokia berak egokitu zuen, baserri zahar bat zegoen tokian, arotza zen eta. Oso abertzalea zen, Sabinianoak izan gara familian beti, eta altonaren atzetik aita etorri zen, eta gero noski, ni neu. Egoera ezberdinetan baina proiektu berbera da haiena eta nik jarraitzen dudana. Haiek ere zaila izan zuten bizitza, ikus dezakezun bezala, Ugaldetarrei erraztasunik ez zaien inondik etorri! Urte askotan zehar EAJ edo PNV alderdiko militante eta Venezuelako buru ere izan ondoren, Garaikotxea eta Arzalluz banatu egin zirenean EA sortu berrira pasatu nintzen.

Dena den, politikan egin dudana informean, idatziak egitea zen, ez dirigente edo politikari zuzen bezala. Agirrerent prentsaurrekoak prestatu izan nituen Venezuelako nengoen garai hartan adibidez.

Zaila izan zaizue, baina hala ere ez duzu zuk behintzat sekulan etsi.

Ez, beti borrokan ibili behar da, borroka onean noski, eta hala ibili naiz ni. Agirre Lehendakaria Venezuelara etortzen zenean, gogoratzen dut abertzaletasunean bizi behar genuela esaten zuela. Abertzaletasunean borrokatu behar genuela baina Erasmo bezala, eta ez Calvino bezala. Gauzak konpontzen borrokatu eta ez hausten alegia. Nik beti izan dut hura gogoan, eta gure artean ez naiz sekula haulez izan, ahal nuen neurrian konpontzaile baizik.

EGUNKARIAren Administrazio Kontseiluko Lehendakaria zara. Orain, proiektu honen sorreratik sei urte igaro direnean, zer esan dezakezu berari buruz?

Nere azkeneko proiektu ederrena da EGUNKARIA. Gogorra izan zen hasiera, lan asko egin genuen eta erronka handia zela jakinda ere, gogoz aritu ginen lagun talde handi bat. Hor tartean, bi lagun ekarri nahi ditut gogora, haien lana ezinbestekoa izan baita gure proiektu handi honetan. Joxemi Zumalabe zena, hona etorri zitzaidan ia Egunkaria sortzeko proiektu hartan lagunduko nion galdezka. Beste aldetik EAJkoak etorri zitzaizkidan ere, euren proiektua hobea zela, bazutela dirua,

eta gure beste asmoa ezinezkoa zela burutzea. Nik berriz, euskal egunkari bat sortzeko bide bakarra ARGIA aldizkaria zela banekien, eta beraz beste proiektuari eutsi nintzaion. ARGIA izan da gure eskola, gerra aurretik ere, euskal kazetariak sortzen ziren ARGIAN eta HERRIA Iparraldekoan ere. Hori zen foko bakarra, beraz Joxemielekin jarri nintzen martxan. Bestetik, Joseba Jaka iaz hil zena ere ekarri nahi dut gogora, hura izan baitzen une guztitan lagundu duena, une zailenetan ere, hortxe izan da beti, meritu handiko gizona zen.

Une latzik ez zaio falta izan EGUNKARIARI dena den, eta halaz eta guztiz ere, atera da aurrera, ezta?

Bidea zuzena denean eta asmoa ona denean, gero indarrak elkartu egiten badira eta lan nahikoa egin, nahi dena lortzen dela erakusten du horrek. Eta horrela atera dira "Síntesis de la Historia del País Vasco", eta beste hainbeste proiektu ere.

Horrek ez al zaitu animatzen beste proiektu gehiagotan sartzera?

Bai noski, hori da gure petroleoa, ez dugu besterik, eta beraz, irudimen ona eta indarrak elkartuz, lan asko egin ez lortzen ditugu guk helburuak. Zientzia adibidez, beste petroleoa da; orain eman berri diote gai honetan Etxenikeri Euskadi saria. Literatura ere. Hori bai, lana egin behar da, asko gainera, eta diru gehiegirik gabe hobe. Zenbat eta diru gehiago izan, orduan eta gogo gutxiagorekin egiten da lan, hobe da eskas ibiltzea, ilusio gehiagorekin egiten baitira gauzak.

Zure 75. urtebetetzearen aitzakiarekin bazkari goxo bat egin omen zenuten lehengoan.

Oso gustura egon ginen, talde txikia elkartu baginen ere, denak lagunak eta oso giro onean egon ginen. Ez zait gehiegi gustatzen omenaldi eta halakoetan erdi-erdian egotea. Ez zait sekula protagonista izatea gustatu, baina beno, ez

zen jende gehiegi eta ederki egon ginen.

Aldizkari honen kolaboratzaile izan zara beti, jarraituko al duzu noizean behin artikuluren bat idazten?

Bai noski, Hondarribiarekin lotura duen gaien bat topatzen dudanean gustura idatziko dut berriro.

Idazluma eta paperarekin hasi eta, nola idazten duzu gaur egun? Ordenagailua sartu al da zure etxean?

Fermin Olaskoaga nire lagunari esker azken hamar urteotan ordenagailuz idatzi dut. Berak bultzatu ninduen ikastera, eta hasieran beldur piska bat ematen bazidan ere, abantaila handiak dituela laster ohartu nintzen.

Eguberriak gaineen daude eta, zu gaztetxo zinela familia guztia sakabanatuta egon bazen ere, gaur egun elkartu egiten al zarete halako egun berezietan?

Noski, nahiz eta urtean zehar bakoitzak hor barna bere bizia egin, urtean behin baino gehiagotan elkartzen gara. Unai mikrobiologo, kimika irakasle eta Fakultateko dekanoa da; Itxaso nere alaba berriz, Arte Ederretan irakasle dabil Bilbon -hark bi iloba eman dizkit- eta Aina, Bruselan bizi den alaba gazteena dut.

ANE MUÑOZ

ARRAUNLARI

JATETXEA - RESTAURANTE

BUTRON PASEALEKUA,
ETXE ALAI

Telf: 64 15 81

HONDARRIBIA

URRATS

OINETAKOAK

Bernat Etxepare, 1
Tel. 64 31 90
HONDARRIBIA

Albistur eta Arocena

HARATEGIA
URDAITEGIA

Zuloaga Kalea
Tfnco.: 641860 - 641331
HONDARRIBIA

ARRETXE

salmenta eta konponketa
RENTERIA
C/ Larrazabal, 1 • Tfn. 34 01 82

DONOSTIA
C/Zabaleta, 54 • Tfn. 28 65 72

HONDARRIBIA
C/3. Alonso 5 • Tfn. 64 27 77

eukeni
optika

- * BEGIEN AZTERKETA
- * KONTAKTUZKO LENTEAK
- * BEGIEN ENTRENAMENDUA
- * GRADUAZIOA, KONTROLA
ETA BERRIKUSKETA
- * PRESIO INTRAOKULAREN
AZTERKETA

SAN PEDRO, 57 - TEL. 64 38 05

EROSLE

SUPERMERKATUA

Santiago kalea
HONDARRIBIA

GIZONEZKOENTZAKO
ILEAPAINDEGIA

TIRLIA

Bernat Etxepare, 18
Teléfono 64 58 30
20280 HONDARRIBIA

Arroka-Berri

ERRETEGIA

Faroko Bidea
Tel.: 64.27.12
HONDARRIBIA

ENARA
INMOBILIARIA

San Pedro, 4 - behea
HONDARRIBIA
Tel. 64 39 72
Tel. y Fax 645438

KAFETEGIA

GOZOTEGIA

San Pedro, 10 - Tel.: 64 10 47

1996EKO BORDARI eta SATARKA LITERATUR LEHIAKETA

1996EKO BORDARI IPUIN LEHIAKETAREN IRABAZLEAK

A MAILA

1. **Saria.-** Egilea: Nikolas Arozena Errazkin
Lana: BAKARDADEAREN BIDE HESTUA
2. **Saria.-** Egilea: AMAIA IZA REKARTE
Lana: EDOZEIN PARKEKO EDOZEIN BANKU

B MAILA

1. **Saria.-** Egilea: AINARA ELIZONDO LIZARRAGA
Lana: IRAGANEAN BUELTAKA
2. **Saria.-** Egilea: HARITZ ZUBELZU SESE
Lana: INDEPENDENTZIAREN EGUNA

Aipamen bereziak.-

Egilea: NEREA BENGOTXEA FERNANDEZ
Lana: ZUZENBIDERIK GABEKO ESKUTITZA

Egilea: EDURNE ETXEBESTE
Lana: ZER OTE?

1996KO SATARKA OLERKI LEHIAKETAREN IRABAZLEAK

A MAILA

1. **Saria.-** Egilea: NIKOLAS AROZENA ERRAZKIN
Lana: DENBORAREN ARRASTO GALDUAK
2. **Saria.-** Egilea: ERNESTO VILLAR ANZISAR
Lana: ARIMA GABEKO OLERKI BAT

B MAILA

1. **Saria.-** Egilea: HAITZ ARZAK IRIDOI
Lana: PAGO ZAHAR MARDULARI
2. **Saria.-** Egilea: HAITZ ARZAK IRIDOI
Lana: LOBELAREN ETSIPENEAN MURGILDURIK

1. Saria irabazi duten lanak argitaratuko ditugu gaur eta 2. saria jaso dutenak hurrengo zenbakirako utziko ditugu.

BORDARI A MAILA
I. SARIA

BAKARDADEAREN BIDE HESTUA

**...” Bakardadearen milaka kopia
inprimatu ziren /
neguaren atetan geundelako
hegabea-Pum”...**

B. Atxaga “Etiopia”

txeko solairuaren atea emeki ireki zuen. Argi izpiak ugari sartzen zihoazen, bortizki. Oinen puntaz alde egin zuen, eskuetan zapata oraindik bustiak zeramatzala. Euria zerion emaro. Kontu handiz itxi egin zuen atea.

Ametsak izaten ohi dute errealtatearekin nolabaiteko izkutuko loturaren bat eta horregatik Monika bere ohean jiratu zen, esku bat luzatuz Galder egon beharko lukeen tokiraino. Loaren putzu sakonaren barrualdean egon arren hutsmina sentitu zuen erraien mulnetan. Saltokada batez atzarri zen, kanpoko atea ixten zutela iruditu baizitzaion. Berak bazekien hala gerta zitekeela.

Egunsentia heldu zen, maiatzak -uda bezperak- izaten dituen goiz lehun eta garbi batez. Monikaren begiak eta zerua urdin dizdiraz, Kale Nagusiaren maldan gorantz kanposanturaino ailegatu zen, pauso iheskor batzuen eraginez. Hilarri ttipi batean, non esku batez malkoak izkutatzen dituen haur baten eskultura bait zegoen, bioleta sorta bat utzi zuen. Haurraren magalean larrosa lirain bat. Eskuekin begiak estaliz, Monikak ere negar egin zuen. Denboraren orbinak ezabaezinak dira. Bizitza guztian zehar eraman behar dugun zama astuna da denbora.

Ez dakit noiz arte geratu zen horrela, zutik, bi eskuek aurpegia estaliz eta aintzinean idatzi zuen heriotz-seaska kanta hura hasperen artean abestuz:

Alolo, maitea, alolo
gau beltzan zaldi zuriak
julufrai jarioz dakar zauria
alolo, bihotza, alolo.

Hilargia duzu lili garbia
zure bila datorrena
-esnean beteriko dila-
hara eramango zaituena.

Alolo, maitea, alolo
zeruan bide argia
izanen da zure aztarna ttipi
alolo, bihotza, alolo.

Halakoa da nire grina handia
alolo, alolo, panpina

desparadisatu nahia...
Hain krudela samina...

Bihotza minez, gaua iritsi zela iruditu zitzaion. Momentu batean errealtatearen zentzua galdu zuela uste izan zuen, eta orduan, bere senarrarekin pentsatu zuen, nola alde egin zuen eritetxetik ateratakoan, etxerat itzuli gabe, hitz bakar bat esan gabe uztailaren egun sargori batean.

Kanposantutik irtetzeraz zihoala gizon bat ikusi zuen urruntasunean; une batez bere aurpegia ezaguna egin zitzaion, baina nekadura edo sufrimenduaren eraginez izan litekeela pentsatuz bere bidea jarraitu zuen, ahal zuen moduan malkoak xurgatuz.

Bakardadearen bidea bere etxera zeramatzana zen. Beste bideak ez ziren benetazkoak. Lurrikara handienak ere ez

luke bere bihotzak mementu horretan sentitzen zuenaren parrerik ere edukiko. Badakigu ezbehar handien aurka egiteko erasorik onenetariko bat lo egitea dela: subkonszienteari uzten diogu geure buruaren ardura nahi duen bezain luzean denborak geruzak bat bestearen gainean pilatzen dituen bitartean, atzartzerako mementuan ezbehar sakonago batean murgilduak gaudelarik.

Orduan etengabe zeharkatzen zuten etxe ilun haren unibertsoa, beren arrastoa -ordueko- soinu metaliko eta bakarti batzuetan utziz. Monika kulunkaulki batean amesten zuen, denboraren erritmoa jarraituz kulunkak.

Bi hilabete telefonoa mututu zenetik; bi urte hariaren bestaldetik neska gazte batek (ziur aski soineko orlegi bat, ezajolagabetasun bat begien ninian, irribarre erdi urratu bat) istripuaren berri eman zionean.

- "Ea Nagore?"

- "Hilda." Ezjakintasunaren ausardi hotzarekin arantzun zion meska harek, sofri erazteari nolabaiteko atsegina aurkitu balitzaio bezala; urte eta erdi bere senarra ikusi zuen azken egunetik, ihes egin zuen gau madarikatu harengandik...

Orain kulunkaulkia eraginez, telefonoa bere magalean hartuz urrutizkina da bizien mundurekiko kontakto bakarra, itxuraz bakardadea desegin dezakeen instrumentu soila, nahlz eta berak jakin hori ez zela inolz gertatuko - Nagoretxo bailitzan, negar egiteari ekin zion berriro (oraingo honetan begiak estali gabe) paretan zeuden argazkiei bere desolazio begiradak eskeiniz.

Apurka lasaitzen joan zen. Bere zoritxar pertsonala plano unibertsal batetara luzatzen zuelarik gizadiaren miserabilitasunean pentsatu zuen. Hainbeste ezbehar eta zoritxar segundu soil batean daukagun guztia galtzen dugularik.

Inoiz ez zuen zoriontasunean sinistu

bere baitan, maiatzaren arratsalde lehun eta garbi batean, Nagore jaio zen egun hartan hain zuzen, zerbait bete zela uste izan zuen arren. Agian zoriontasunaren gailurrean egoteak beldur ikaragarria suposzen zuelako.

Bere pentsamenduak errealtatea gainditzen zuten eta orain aurpegi ia izkutu bat fitxatzen zuten. Segundu batean garbi ikusi zuen berehala ahaztu zituen aurpegi haren marrak, haragiaren tolesturak, begien ahuenak...

Nagore hil zen urtemugatik aste bat igaro zen. Zeruak aldakortasunaren printzipioaren jabe dela -eta jabe bakarra nola heriotza denboraren jabe den bezala- erakusteko, sekulako zaparradak bota zituen, goizetik arratsararte, Kale Nagusitik behera, espaloiairen bi ertzetan ibaitxoak jaulgitzen zirelarik.

Iluntzearekin batera, Monika argitua zegoen taberna bakarrera sartu zen, kafetxo baten eske.

Mahai izkutatueganatza jo eta bertan jezarri zen. Bere burua musikan kontzentratzen utzi zuen barru-pentsamentuetan sartzen zen einean. Katilua behatzen artean ahots bat entzun zuen:

- "Kaixo, Galder dut izena. Bakarrik al zaude?" ○

NIKOLAS AROZENA

TXAPITEL
GALERIA ARTE ARETOA

HONDARRIBIAN BISITA EZAZU **TXAPITEL ARTE ARETOA:**

ARGIZARIAK, GRABATUAK, COLLAGE-AK, MARGOAK,
ESKULTURAK, E.A....

NAGUSIA, 3 - 20280 HONDARRIBIA - GIPUZKOA - TEL/FAX 943 - 645850

BORDARI B MAILA
I. SARIA

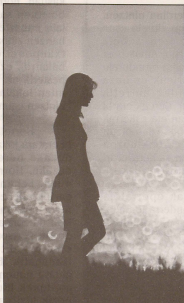
IRAGANEAN BUELTAKA

eti izan naiz iraultzarako joera mantendu duen gaztetxo; betidanik gorde izan dut ibilbide naturalaren aurka joateko grina. Apika, horixe da ene buruhauste ororen iturburua, litekeena da. Hala eta guztiz ere, bizitza bera izan da nire saminak areagotzea lortu dituen.

Askok diote gizakia beraz ez dela zitala, bere gaizkateriaren kausa gizartea dela baina ni salbuespen izango naiz. Nire geneek ez ninduten bide zuzenetik eraman eta ene arazo guztien errua ezin egotz diezaioket gizarteari. Bizitzaren olatuek gogor jipoitu duten arroka izan naiz ni munduan eta horregatik, existentzialismo inguruko itaunak dabilzkit buruan (baina ez noa alor horretan sartzera).

Nire aitona familia xume bateko partaide zen. Ahora zer eramanik ez izanik ere, bazeukan lepoa tenteturik eramateko adina adore. Tipo ederra izan behar zuen aitona Inozentziok, bai horixe! Garai hartan familia guztiek soroean ziharduten lanean (baita amona Fidelarenak ere). Adan eta Evarena bekatu izan bazen, nire aito-amonen arteko istorioak ez du izenik. Aitona Ino soroko belarra segatzen ari zela zorigaiztoko suge gorria alboratu zitzaion izter ondora. Kosk egin eta aitona jakurtu zuen oihuaz amona korrika hurbildu zitzaion. Antza denez, aitona zauria ez zen inolaz ere larria; sugeari ez zion grazia handiegirik egin aitona izterrean zaporeak. Era hartan eta paradisuko pertsonaiak balira bezala hasi zen nire aito-amonen pasiozko harremana. Aitona oso gonazalea zen eta ez zuen etsi amona bere besoetan jausi zen arte. Bien familiak ez zuten eralazioaren berririk, amonak emaginaren zerbitzuen premia izan zuen arte. Amona lurjota zegoen bitartean, aitona bapo jarraitzen zuen bazkalosteko

gutizia zuen purotxoa erretzen. Horrela, nire aita abenduko gau euritsu batean jaio zen. Nire aita, beraz, "penalty"z jaio zela esan genezake garai hartan horri "apunteri txarra" deitzen bazitzaion ere. Laster iragan zen denbora eta aitona gaixotu egin zen. Meningitiak jota hil egin zen eta amona Fidelak ezin izan zuen nire aitak suposatzen zuen zama bizkar gaínean eraman. Hau dela eta, amonak aitaren ardura izeba Pepitaren eskuetan utzi zuen; sega batek bihotza bitan ebaki balio bezala, haizeak itxaropen guztiak ebatsi balizkio bezala.

Nire aita, esan bezala, umezurtz bizi izan zen (izeba Pepitak ez baizion ezer askorik lagundu). Txiki-txikitatik bihurrikeriak egiteari eman zion eta ez zen eredu jarraikorra izan beste umeekiko. Gainera afizio bitxia zuen: ardi beltzak ebasteko joera. Artalde beltza osatzeko desioa zuen, ardi ohostuen jabeek aitari muturrak apurtu zizkieten arte. Eskolan ere bere lorratza uztea erdietsi zuen (bertara behin bakarrik azaldu zelarik). Eskolari su ematen saiatu zen eta erreko zukeen andereñoak geldiarazi izan ez balu. Bitxo ederra nuen nik aitatatz! Halakoxea atera naiz neu ere.

Hamazazpi urte bete bezain fite, aita Barkoxera joateko erabakia hartu zuen. Mehategi batean sartu zuten eta sinesgaitza badirudi ere, bertan ezagutu zuen bere emaztea izango zena: nire ama. Amak bertako mehatzariei otartekoak eramaten egiten zuen lan eta halaxe topatu zen aitarekin. Aitak begiz jo zuen ama ikusi orduko baina amatxo ez zegoen berarekin maiteminduta. Aitak erreuak egiten zizkion baina amak kasurik ere ez; itsusiegia nonbait nire amaren gusturako. Amak nazkanazka eginda amaitu eta aitari aproba

moduan aukera bakarra emateko erabakia hartu zuen. Halaxe, bost urte elkarrekin ibili ondoren ezkondu egin ziren eta gertaerak urtea bete zueneko jalo nintzen ni.

Jaio aurretik ere ezberdina nintzen. Medikuek amari bikiak izango zituela esan zitoten (amak ohikoa ez zen sabela baltzuen). Ondorioa bistan dago: Amak bost kiloko alaba pusketa ekarri zuen mundu alu honetara (mesedez, irakurleak ez beza harritu aurpegirik jar, aldeaz aurretik jakinarene gainean jarri baitut). Bereak eta bi jasan zituen amak egun hartan eta eskerrak ematen dizkiot hemendik berak ezin entzun diezadakeen arren. Nire geroak gozoa eroso ziru dien arren, bertan behera erori ziren pozik izateko nituen aukera guztiak.

Abuztu garaian, aitzak oporraldia eskatu zion ugazabari Santanderra joateko. Txabolatxo batera joan ginen, hondartzara aldera. Damu naiz gurasoei lagundu ezin izanaz, baina zer egin nezakeen nik une hartan? Gurasoak olatu txar batek ohostu zizkidan. Itota hil zitzaizkidan gehien maite nituen bi pertsonak eta ez nituen gehiago ikusi. Ni txikia nintzen eta beti pentsatzen nuen egunen batean nire bila etorri eta beralekin eramango nindutela, inuxente arraiola!

Laster igaro zen denbora eta nire soin nimañoa gorpuzten joan zen hamabost urte bete nituelarik. Jantzi txuri nahiz beltzezko emakumeen artean hazi eta hezi nintzen (familiakoek ez baitzuten sekula nire berririk ukan). Baina ez nintzen zoriontsu, zoriontsu izateko ziorik ere ez nuen eta! Dena dela, ez nintzen kokildu eta biziltzari erronka eginez jauregi ilun eta hits hura alde batera utzirik, eguneroko bizitzaren gordintasunean barneratu nintzen. Baina gizarteak harrera ona egin zidanik ezin esan, alderantziz. Mila oztopo eta hamaika traba jarri zizkidaten lana topatzea niretzat ametsa besterik izan ez zedin, hala eta guztiz ere, ez zuten

lortu. Ni ez nintzen emakume ikasia (orain begiak erretuta dauzkadan arren) eta lan munduan ia ez nuen aukerarik. Dena dela, lana topatzea zorte kontua izan zen nire kasuan, horretan egiten bainuen lan: loteri boletuen salmantan. Egunerokoa egiteko lain irabazten nuen eta nire bizitza forma hartzen zihonan loteriarekin irabazten nituen txanpoei esker. Baina nire itxaropen bakarrak ez zuen luzaroan iraun, bi urte besterik ez. Bi gazte burugabek lan egiten nuen lokala erre eta kale gorrian geratu nintzen egunetik gaurera.

Horrelako egoera batean pertsonak bi eratara joka dezake: desesperazioan aurki dezake bere galbidea edo aurrera tira dezake. Horregatik nik bigarren hau egin nuen. Lehenik eskale izan nintzen, gero garbitzaile eta lanean nenbilela ezagutu nuen nire salbatzaile bakarra: Aitor. Bera izan da zorigaitzoko bizitza honetan topatu dudan pertsona zintzo bakarra eta eskerrak ematen ditut egunero bera aurkitu izanagatik. Bera izan da bide zuzenetik gidatu nauen bakarra; bere hiltz garbi eta gardenek liluraturik naukate. Horregatik pozik bizi naiz bera eta menpeko dituen beste emakume guztiekin. Hementxe aritzen gara otoitzen; gurasoei otoiak. Nork erran ziezadakeen benetako bizi poza konbentuan aurkituko nuenik?

AINARA ELIZONDO

JON ALZAGA

URDAI-AZPIKOAK
HESTEKIAK
GAZTAK
FOIES
EDARIAK

San Pedro Kalea, 25 - Telf. 644470
HONDARRIBIA

JAVIER

OPTIKO

DIPLOMADO EN ÓPTICA Y OPTOMETRÍA
MASTER EN OPTOMETRÍA CLÍNICA
LENTES DE CONTACTO

San Pedro, 6
Telf. y Fax 943 643775
20980 HONDARRIBIA

SATARKA A MAILA I. SARIA

DENBORAREN ARRASTO GALDUAK

SU-DENBORA

*"Suak laztan du egiten du soegilea,
baina erraustu gatibatzen duen
guztia eta horregatik da infernua
ere suzkoa..."*

*J. Sarrionaindia "Kristalezko
bihotza".*

Egurra inguratuaz
suaren laztanak
denboraren magalean
suminak lehun doaz.

Sutondoan zakustat
kulunkaulki morean
liburu bat eskuartean
begirada zerurat.

Suak ere zu laztantzen
zabal ireki besoak
zuk ni errausten
su-denbora zure begiak

Ingumatxo horiak
kanpokaldean auripean
babesaren bila
zerua urtuz euriak.

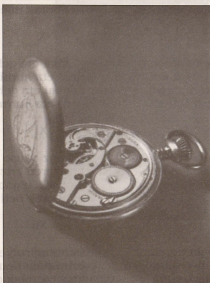
Eta ni ere zure esperoan
denboraz errausturik
ez aurre, ez atzerik
ezin zeure besoetan.

JAN SVUENKAMAJER-en ALICE

*"Oh, my dear! Oh, my dear! I shall
be too late!"*

*Lewis Carroll "Alice's Adventures in
Wonderland"*

Beti da berandua
Alice maitia;
inoruntz iristeko
daukazun premia!
Ahantz ezazu

abiatzeko irria,
zertarako xerka
untxiaren kabia.
Beti da berandua
Alice maitia.

Denborak garamatza
harantza eta hunantza,
untxiak badu erlojua
baino faltarik orratzak
errege eta erreginak
galdu ttuzte behatzak
eta tearen ordua,
guraiseak eta erratzak...
Denborak garamatza
harantz eta hunantza.

EPIGRAMAK

I

Denboraren pausalekuak
ispiluaren bestaldean;
Bizitzaren orekak
heriotzaren bizkarrean.

II

Eder basoan haritzak
mendian behera latsa;
txorritoen hegoak dirade
denboraren orratzak.

IX

Ilargi beltzarekin
heriotza errege;
geurea laisterki
denborak duen legez.

XIII

Denboraren kutxatila
ireki zuen emeki;
instant guzien bila
dabil oraino biziki.

III

Itsasoaren barnean
kurkuilu isolatuak,
bukaeraren uanean
hurris pausatuak.

X

Zenbat eta gehiago aldendu
gero eta hurbilago;
zenbat eta gehiago hurbildu
gero eta hurrinago.

XIV

Gaua dukezu
untzi urdin;
Zugatik naukazu
denboraz min.

IV

Orduak eta orduak pasa
gero eta saminago;
zure begien jolasa...
nire arima ilunago.

XI

Pausoz pauso aurrera
bizitzaren ertzetik;
pausaleku gabarik
denborak beti atzera.

XV

Oro gauzak irauten
denboraren poderioz at
halaber heriotza den
denborarekiko garaipen bat.

V

Zure ezpain doratuak
bizi hats beteak;
zure adats xurritua
heriotzaren itxadotea.

XII

Denbora sahiestea
ezinezkoa den bezala
ahantzezinak direla
zure begi nabarrak.

XVI

Denborak aurrera
egiten duen einean,
denborak atzera
marrazten bidean.

VI

Urteak atzera
segunduak aurrera
zure begien artean
ezin aukera.

NIKOLAS AROZENA

VII

Zubi-denbora
geure bizitza;
Alde batean jaiotza
bestaldean heriotza.

VIII

Hosto horituak
lurrerat nasaiki;
atzera begiratzeak
samina dakarki.

PSIKOLOGIA KONTSULTA

Agurtzane
URIAS GASCON

PSIKOLOGIAN LIZENTZIATUA

Colegiatu zko. E-3136 / R.P.S. 309-96

Hipnoterapia e Hipnoidalgesion ikasia
Pariseko "Institute Francaise d'Hipnose"an.Zuberoa Kalea - Pilarixo Enea
Tel. 21 44 77

KONTSULTA

OSTEOPATIA

Bilzar hazurako esku terapia

Zirikak - Lumbagoak - Hemia Diskalak

Buruko minak - Neuralgiak - Artikulazioak

FRANCIS CALVO

Osteopata D.O.

Frantsiko Osteopaten ikidea

Eregritu Frate-Brilandaren ikide

Zuberoa kalea - Pilarixo Enea

Tel.: 43 03 46
HONDARRIBIA

SATARKA B MAILA
I. SARIA

PAGO ZAHAR MARDULARI ...

asoak ditugu,
gure izatearen ispilu...
bertako pagoen sustrai ehiarrak,
iluntasunaren gatibu.
Hosto artetik

sartzen dira eguzki errainuak,
iluntasun hau edertu nahirik...
baina ez du pagoa
argitzeko indarrik
eta bere iluntasunean jarraitzen du,
pagoak bakarrik
ilargia bailitzan...
...iluntasunean...galdurik.

Hostoak kendu behar dizkiogu
beheko iluntasuna xahutu diezaigun;
baina ez dizkiogu kenduko
ez baitugu pagoa bilutsik ikusi nahi...
...narrio,
...berotasunaren zai...
bakardade zurbilean,
umaturiko fruituz
jantzirik dagoen bitartean.

Nire izerdi geldoa, beroa
orbel hezearen gainean
pausatzen doa,
pago zaharren lurrean.
Sustrai ehiarrak luzatzen ditu,
egarritz...
orbelaren krixkoxa
sumatuz berriz,
bereganatuz
nahastuz,
bien beroak, bien indarrak
sendotu ditzan adarrak
eta hauek
fruitu mardulei eutsi.

Bera dut
lehen maitasuna;
bere beso leunetan
dantza zolia,
eta ez dut utziko, alboko zuhaitzak
...euri guztia
xurga diezaion,
...argiaz,
bera soilik berotu dadin,
eta bere sustraiak
ni hemen egongo bait naiz
pagopean gogor
nire izerdia isuriz.

Nire bi besoez
besarkatuko dut pagoa:
bere urin beroa,
nire behatzetan

...zabaltzen delarik.
Honela egongo naiz pagoa
haunditzen den arte
eta eguzkiaren izpi umatuek
pagoaren oinak argitu;
gure lurretan,
gure sustraiak solik
nahi bait ditugu
...ura edaten...

Urlo hau,
urlaster bilakatuko denean
utziko diote nire begiek
lur sikua hezetzeari,
eta xorinoak hurbilduko dira
pagoaren adarretara
urretikindorren kantuen ohiartzunek
pago zaharra
besarkatuko dutelarik.

...Pago zahar hura izan zen
nire lehen maitasuna,
...nire aho ttipitik
irten zen lehen hotsa
ditia eman zidana...
ama...

...Euskera

Haitz Arzak

LEHEN HONDARRIBIARRAK AMERIKETAN

uela lau urte, Amerika deituko Luberriaren aurkituntzatik bosgarren mendeurrena zela eta zenbait ospakuntza ezagutu genituen. Gaiari zerbait erantsi nahiak eraman ninduen "Hondarribiarrak Ameriketara, XVI. mendean" zeritzan artikulua hura *Hondarribia* Aldizkarian argitaratzera (ikus, 47. zenb., 8 or.).

Han agertu nituen *Catalogo de Pasajeros a Indias* delakoan arkitu nituen hondarribiarren izen-deiturak. Baina orain gai hura lasalago begiratzeko aukera izan dui eta badut zertxobait gehitu beharra.

Jakina da Trentoko Kontzilioaren eraginez hasi zirela parroketan bataiatuak idatziz jartzen eta Hondarribian XVI. mende erdialdera hasi ziren. Baina, nik dakidanik, errejistro horretan, hiriaren izena deiturtzat duenik ez da inor aurkitzen. Dirudenez, J.K. Gerrak ere ez zuen aurkitu, bere *Ensayo de un Padrón Histórico de Gupúzcoa* (1929) deritzan liburuan ikus daitekenez.

Baina inor herbesteratzen zenean, aspalditik bazen jatorrizko herri edo hiriaren izena deiturtzat emateko ohitura eta horrela agertzen dira Ameriketara joan ziren lehenetariko bi pertsona, Fuenterrabia deituraz.

1503. urteko maiatzaren batean "La Española" (Republica Dominicana) uhartetik abiatu ziren itsasontzietariko bat, *La Vizcaina* zeritzana, 140 gizonekin hondoratu zen eta 26 itto; horietatik 6 euskaldunak omen eta hauetako bat Martin de Fuenterrabia, ontzi hartan kontramaestre zena. Jon Bilbaoren *Vascos en Cuba, 1492-1511* (1958) liburuak bere 154. orrialdean dakarrenez.

Handik hamasei urtera, Pedro Alvarado kapitainarekin gizon talde bat Cuban ontziratzuz Trinidad-era joan ziren, Hernán Cortés konkistatzaileen buruzagiarekin elkartzera. Han zijoazten aiton seme (hidalgos) arten, besteak beste, Avila, Grijalva, Cristóbal Oli (edo Oild), Escalante, Farfán, Baena,... eta Juanes de Fuenterrabia zeritzana. Bernal Díaz del Castillo-ren *Historia verdadera de la conquista de la Nueva España* deritzan kronikaren XXI. kapituluak dakarrenez (ikus,

1992ko argitalpena, 61. or.). Baina, liburu hortan, geroztik ez da pertsonai horren beste alipamenik agertzen.

1503. urteko urtarrilaren 20ko Erretzedulaz sortu zen Sevillian "Casa de Contratación" deituko zen erakundea. Beraz, lehen honarribiar hura hil zen urte berean; bigarrena, 1519aren hasieran alpatzen zena, ez dakigu noiz joana zen. Baina Martin eta Joan de Fuenterrabia, ez bata eta ez bestea, ez dira agertzen "Casa de Contratación" delakoaren artxibategitik osaturiko *Catálogo de pasajeros a Indias* deritzanaren zerrendetan. Han saailkatutik datozen hondarribiarrak geroztikoak dira.

Hara hemen urtez urte, XVI. mendean emigrante joan ziren haien izen-deiturak eta gainerako oharrak, katalogoan azaltzen denaren arabera:

- 1534. urtean, Juan Ochoa apezka, Nicaragua.
- 1538.ean, Juan Sanchez Benesa, ez du jartzen nora zijoan.
- 1582.ean, Juanes de Aristoy, Perura.
- 1594. urtean zazpi dira Ameriketara joan ziren hondarribiarrak. Ez dakigu "amerikak egiteko" pozean ala krisialdiren batetik.

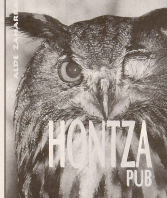
Hara hemen zerrenda:

- Juan de Aduna, morroi, baina ez du jartzen nora.
- Carlos de Ibagüen eta Catalina de Alcega, senar-emazteak, Nueva Española (oroi Nueva España México zela).
- Juan de Chaves, bere familiarekin (emaztea Toledokoa) C. de Ibagüenen morroi, Nueva Española.
- Catalina de Echevarria, Nueva Española neskame.
- Gracia de Gayaz, Nueva Española neskame.
- Sancho de Ubilla, Nueva Española morroi.

Izen deiturak agiritan agertzen diren bezala utzi ditut, zeren eta baita erraza jakitea han bertan ere behar bezalako zehaztasunez jasota daudenik.

JUAN SAN MARTIN

ALDE ZAKARRI

HONTZA
PUB

ERRETEGIA - JANTOKIA

OSTARTE

Santiago Kalea, 73
Telefonoa: 64 10 38
HONDARRIBIA

Hawai

HAWAIIen dena da berezia

San Pedro kalea, 12 - Tel.: 64 20 76
Santiago kalea, z/g. Zuloaga, z/g. - Tel. 64 17 58
HONDARRIBIA

ILEPAINDEGI
MIXTOA
ESTETIKA

SOKOA Merkataldegia
Tel.: 64 44 07
HONDARRIBIA

EXPERT

GEURIA

MOBILIARIO DE COCINA Y BAÑO

IRUN
Lezo Kalea, 1
Tel.: 61 50 08

HONDARRIBIA
San Pedro, 8 - 3
Tel.: 64 33 86

LA HERMANDAD

Zuloaga Kalea, z/g.
Telf. 64 27 98.
HONDARRIBIA

GOIKOETXEA

JANARIDENDA

ETXERAKO ZERBITZUA

San Pedro, 51
Tel. 64 10 29
HONDARRIBIA

LENTZERIA

INKO

MERTZERIA

SOKOA Merkataldegia
HONDARRIBIA

AUTO - ESCUELA

ALZAGA

A-1, A-2, B, C, D y E
KARNETEN TRAMITAZIOA

Ureua, 37
Tel. 62 16 27
Fax 62 33 95
IRUN

Zuloaga, 12
Tel. 64 16 23
HONDARRIBIA

C/Fuenterrobio, s/n.
Tel. 61 72 12
IRUN

NOR, NON.....

urreko zenbakian egindako galderei oso ederki erantzun die beren burua argazkian ezagutu duten garai hartako gaztetxoek:

NOR? Golan ezkerretik hasita:

1. Manuel Ugalde Olazabal
2. Vicente Emparan Olazabal
3. Pedro Iriazabal Galarza
4. Jose Luis Arbelaiz Emazabel
5. Ricardo Emazabel Zamora
6. Pedro Jose Olazabal Ortiz
7. Gregorio Kanpandegi Tife
8. Tomas Gonzalez Martinez
9. Victoriano Susperregi Sorondo

10. Salvador Escudero Martinez
11. Gabriel Alza Sorondo
12. Esteban Martinez Agirre
13. Javier Oronoz Zunzundegi
14. Apolinar Iriazabal Alkain
15. Jaime Araneta Alza
16. Miguel Angel Elias Aleman
17. Jose Antonio Ortiz Perez
18. Jose Miguel Errazkin Aldaia

NON? Hondarribiko Gazteluan (Carlos V)

NOIZ? 1959ko Uztailaren 14an

ZERTAN? Kurtso bukaerako jaialdian.

Kimu

**GAZTE ARROPA DENDA BERRIA
ETORRI ZAITEZ!**

José Egino, 7
tel. - fax: 61 82 30
IRUN

**PELUQUERIA
ISABEL**

ZULOAGA 20 - 1º Centro
Telf: 64 15 95
HONDARRIBIA

FISIOTERAPIA

SOKOA

- FISIOTERAPIA
- ERREABILITAZIOA
- MASAJAK

AITZIBER GOÑI OLASAGASTI
Fisioterapeuta

SOKOA MERKATALDEGIA
Telf.: 64 48 57
HONDARRIBIA

BATEK DAKI... NON DAGOEN!

Udakkeneko azken alea dugu hau, laster sartuko gara neguan, eta urtaro berriarekin batera iristear dauden Eguberriek alaituko dituzte gure etxe, kale eta auzo ezberdinetako bazterrak. Eta auzoez ari garela, hona hurrengo lerroetan ale honetako lehiaketarako prestatu dugun galdera:

Argazkian agertzen den harri puska handi edo omenaldi gisako eskulturatxo horretan plaka bat azaltzen da. Bertan, euskaraz eta gaztelaniaz idatzitako testu bana ageri dira, eta irakur dezakezuen bezala, Hondarribiko auzo batean hainbeste lan eta ekintza burutu zuen Jose Luis Jauregi zenaren omenez dago eraikita. Hilabete honetako lehiaketan parte hartzeko, beraz, harri horretan **AIPATZEN DEN AUZOA ZEIN DEN** erantzun behar duzue.

Erantzuna, beti bezala sobre itxi batean bidali behar duzue, barnean norberaren izen eta telefono zenbakia idatziz (kartazalean ez duzue zuen izenik jarri behar!). Udaletxeko Euskara Zerbitzura zuzenduz, korreo ez duzuean eraman dezakezue erantzuna. Eguberri Jaiaik direla ez direla, hurrengo asteetan nahiko despistatuta ibiliko zarete! badakigunez, oraingoan tarte luzeagoa jarriko dugu erantzuteko. Horrela, urtariraren 12ra bitarte zabalik utziko dugu epea. Erantzun zuzena ematen duzuen artean **BEKO-ERROTA Jatetxean** bi lagunentzako afaria zozketatuko dugu. Animo eta zorte on denel!

Aurreko alean (72. zenbakian) egindako galdera erraza baina berezia ere bazela pentsatu genuen, eta ez zenutela hainbestek asmatuko ere uste izan genuen. Bestalde, sekula baino jende gehiagok parte hartu zuen eta guztizkiek erantzun zuzena eman zenutela ere azpimarratu behar dugu. Oroituko duzue, aspaldiko irudi bat azaltzen zen; bidegurutze baten inguruan baserri pareta eta atzean Jaizkibel mendia ikus zitekeen bertan. Bada, **GUNE HORI NON ZEN** jakin nahi genuen, eta, bai horixe,

gaur egun **KOPA bezala ezagutzen** dugun **bidegurutzea da, batetik Baserriar etorbidea eta bestetik Jaizkibel etorbidea banatzen dituen**. Guztien artean zozketa egin ondoren, **Joxe Mari Alkain** izan da txanda honetan irabazlea. Zorionak!

Bestetik ere, eskertzekoa dugu zuetako zenbaitek erantzunarekin batera eman diguzuen hainbat datu zehatz. Horien ondorioz jakin ahal izan dugu, adibidez, ezker aldean dagoen lehen baserria, oraindik toki berean dagoen etxe bera alegia, Mendi-Alde dela. Argazkiaren erdian azaltzen den baserria berriz, nahiko atzean dagoena, Larramendi-Enea da, eta baserri berean jaiotako baten bilobak azaldu digun bezala, zaharberritua badago ere, lehengo toki berean dirau baserri honek.

Kalearen eskubialdean elkarrengandik oso gertu dauden bi baserrien artean, atzekoa, Txapelin-Enea da batzuren ustez eta Masti dela diote besteek, eta baserri honen aurrean berriz, Txapelin-Behe ikus dezakegu argazki zahar berean. Beste erantzule batek esandakoaren arabera, egun KOPA bezala ezagutzen dugun guneari "Mahazti" deitzen zitzaion lehen. Kopa baten itxura duen horri "oriñala" ere deitu omen zitzaion hasiera batean.

**SAGARDOTEGIA
JATETXEA**

BEKO-ERROTA

JAIZUBIA
Tel.: 64.31.94
HONDARRIBIA

Horra hor goian errota
irina pur pur ihota
ondo jan eta edan paketsu ta laai
hor duzue Beko - Errota.

ABENDUA

ABENDUAK 1 - IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU TALDEAREN ALBORADA

Lekua: Alde Zaharra
eta Amute-Kosta
Ordua: Goizeko 8ak.

FUTBOL PARTIDUA HONDARRIBIA-ZARAUZ

Lekua: Hondartza Futbol Zelaia
Ordua: Goizeko 11,30ak.

HONDARRIBIA-SARRIA TALDEEN ARTEKO ESKUBALOI PARTIDUA

Lekua: Jostaldi Frontoia
Ordua: Egurdiko 12,30ak.

ABENDUAK 7 - LARUNBATA

HONDARRIBIA-LANAS STOP (La Rioja) TALDEEN ARTEKO SASKIBALOI PARTIDUA

Lekua: Jostaldi Frontoia
Ordua: Arratsaldeko 7ak.

ABENDUA 8 - IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU TALDEAREN ALBORADA

Lekua: Alde Zaharra eta Portua
Ordua: Goizeko 8ak.

HONDARRIBIA-ADRIANENSE TALDEEN ARTEKO ESKUBALOI PARTIDUA

Lekua: Jostaldi Frontoia
Ordua: Egurdiko 12,30ak.

ABENDUAK 10-15

EUSKAL LIBURU ETA DISKA AZOKA

Lekua: San Pedro kalea.

ABENDUAK 9-15

EUSKAL TXISTE GRAKIFOEN ERAKUSKETA

Lekua: Udaletxeko Arkupeak

NEGUKO JARDUNALDIAK.

ABENDUAK 12. OSTEguna

TAKOLO, PIRITX eta PORROTX
Pailasok
Lekua: Jostaldi Politikiralegia
Ordua: Arratsaldeko 5ak

ABENDUAK 13. OSTIRALA

AIXA eta Mikel Markezzen Kontzertua
Lekua: Santiago Kalea
Ordua: Arratsaldeko 7ak

EGUN BEREAN.

BERTSO AFARIA

Lekua: Itsas-Lur Elkarte
Ordua: Gaueko 9ak

ABENDUAK 14. LARUNBATA

HONDARRIBIA EUSKARAZ. 12

orduz etengabe euskaraz
Lekua: San Pedro kalea
Ordua: Goizeko 10etatik gaurerako
10etara.

ABENDUAK 15. IGANDEA

BORDARI eta SATARKA Literatur Lehiaketako SARIBANAKETA

Lekua: Zuloaga Etxea
Ordua: Egurdiko 12ak

EGUN BEREAN

"XAGU APIA" izeneko ANTZERKIA

Lekua: Ama Guadalupekoa
(Aintzinako Saint Maur)
Ordua: Arratsaldeko 7ak

SUSTRAI TXISTU TALDEAREN KONTZERTUA

HILAREN 15. IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU TALDEAREN ALBORADA

Lekua: Alde Zaharra eta Sorotea-Sakoa
Ordua: Goizeko 8etan.

ABENDUAK 20 - OSTIRALA

HONDARRIBIKO MUSIKA ESKOLAREN IKASLEEN GABON KONTZERTUA.

TXANPA AKORDEOI ORKESTAREN KONTZERTUA

Lekua: Eliza Nagusia
Ordua: Arratsaldeko 8etan.

ABENDUAK 21 - LARUNBATA

SANTO TOMAS EGUNA

OZENKI ZORTXIKOTEAREN EMANALDIA

Lekua: San Pedro kalea.
Ordua: Arratsaldeko 8etan.

HONDARRIBIA-TABIRAKO (Durango) TALDEEN ARTEKO SASKIBALOI PARTIDUA.

Lekua: Jostaldi Frontoia
Ordua: Arratsaldeko 8etan.

ABENDUAK 22 - IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU TALDEAREN ALBORADA

Lekua: Alde Zaharra eta Puntala
Ordua: Goizeko 8etan.

FUTBOL PARTIDUA

HONDARRIBIA-ZESTOA

Lekua: Hondartza Futbol Zelaia
Ordua: Goizeko 11,30ak.

HONDARRIBIA HIRIKO MUSIKA

BANDAREN GABON KONTZERTUA

Lekua: Paradorrea.
Ordua: Egurdiko 12,30ak.

ESKIFAIA TXIKI, XATZ ETA ESKIFAIA ABESBATZEN GABON KONTZERTUA

Lekua: Eliza Nagusia
Ordua: Arratsaldeko 8ak.

ABENDUAK 24 - ASTEARTEA

HAURREN OLENTZERO LEHIAKETA

Lekua: Udaletxeko Arkupeak eta San Pedro kalea.
Ordua: Goizeko 10etatik 11,30ak bitarte.

12,30etan sari-banaketa Gipuzkoa Plazan.

HAURREN GABONKANTA JAIALDIA

Lekua: Udaletxeko Arkupeak.
Ordua: Arratsaldeko 5ak.

HELDUEN OLENTZERO LEHIAKETA

Lekua: Udaletxeko Arkupeak.
Ordua: Arratsaldeko 6ak.

ABENDUAK 25 - ASTEAZKENA

HONDARRIBIKO TXISTU TALDEAREN ALBORADA

Lekua: Alde Zaharra eta Mendelua
Ordua: Goizeko 8ak.

ABENDUAK 25 - ETA URTARRILAK 5

JAIOZTA BIZIDUNA

Lekua: Harresiak (Lehenengo Zezen Plazaren aurrean)

ABENDUAREN 26TIK URTARRILAREN 5A BITARTE

HAURREN LUDOTEKA

ABENDUAK 29 - IGANDEA

HONDARRIBIKO TXISTU TALDEAREN ALBORADA

Lekua: Alde Zaharra eta Amute-Kosta
Ordua: Goizeko 8ak.

ABENDUAK 31

URTEZAHARREKO JAIA

Hilabete osoan **EMEKI ELKARTEAK**, Areta Dantza, Bolilook, Informatika, Solfeoa, Ingelesa, Frantsesa, Margoa, Eskulanak, Jostea eta Lantzeria **Ikastaroak** eta Yoga, Autoestima, Soinketa Terapeutikoa eta Taldeko Terapia **Tallerrak** antolatuko ditu.

GABON AFARIA

an anan banan eta isilik, hosto horiz jazen ari dira gure belardi eta soroak, behin eta berriro natura harrigarriak mintzo digularik udazkenean aurkitzen garena.

Sasoi bakoitzak berekin lotuta bezala gordetzen ditu gure ohitura edo tradizioak eta Azaro ilunak Gabon Izzararen argi lainotua aurkezten digu Gabon gauean osotuz bere argi guztia.

Agerpen edo pentsamendu hauek oroitzenak ere ekartzen dizkirate eta hemen doazkizue batzuk. Dударik gabe Eguberri festa inguruko gorabehera guztietan bereziki Gabon afaria gelditu zait gogoan. Ezin ahantzia daukat gure sukaldeko paretan, zintzilik, txori kaiola, erdiraino karakolez betea, sendi guztiaren artean harrapatuak...

Gabon bezperan, aita, aulki txiki batean eserita, bere inguruan lau edo bost umeren begiak, karakol haiek eskatzen zuten lan luze eta xehea begira; ez dut ahantzia ere, txapa gorrituan lau hankako erregailu kider luze hura, bere gainean bi arroz eler eta koipeak sortzen zuen zirt eta zarta; su ondoan Txantxila (gure katua) keinuka tarteka, isatsu muturra mugitzen zuela zerbaiten zain.

Denda guztietako eskaparateak, maximentuekin apainduak. Ilunabar aldera, kale isil haiek bazuten halako giro berezi bat Gabon inguruetan. Nola ahaztu arrantzaileen etxeratzeak, begien aurrean daukat "Arraka" deitutako arrantzaile hura, gizon gizen eta ederra, kurlinko eta marlaxka deitutako txoriak elkar lotuak, bufanda haundi baten modura lepotik zintzilik. Egia esan umetan ez nuen atsegina... pena... harridura... ikusgarritasuna... behintzat ezin ahantzia. Gutxi gorabehera, gerra madarikatu hura hasi arte horrelaxe igaro ziren Gabon gaueak, berak behartu zuen ere hondarribitar multzo bat Ziburun errefuxiatzera.

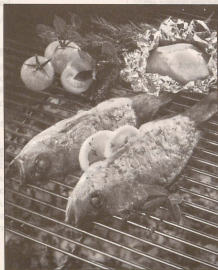
Urte beltz eta goseti haietan, Gabona zen eta, jakina, gure pentsamenduak Hondarribian. Hala zion batek "hau barrango tristura... non ttun notxebuenako gure afari eder haiek, arrozela, karakolak, turroiak". Besteak berriz "Aizan hi, intzan fabore ixilik olia, ari bayaz hemen neri girliya izuri azitzen. Ari diguna berriz. Hor ibili nan gau guztiaren gosiakin jiraka tiobiabuak bezala. Eztuzu lorik hartuko... iturrira fan, ura eran, ta kañeriak bezala nere tripako krakaran soñual pix in arte. Urde Franco zerria, la madre que te pario". Pliska bat baretu zenean, besteak "Ze? eztun fan bihar Misa de Gallora", "Hara, ollarran izen hori aritu hutsakin tripako zori goseti guztiyak eztarriyan ttinet. Nahi nike ollar horren kasko gañeko maxin gorri hori eta bere patak ezkizal eta guzti, egosi-egosi inta jateko baninen, hura izango zunen neretzat "Misa de Gallo" onena. Gañera zera, hiru meza segiduan ba eztigu, jo ta tatabila erotzeko bertan. Fa hi nabadun".

Nere amak jakinarazi zien San Juan de Luz-en Gabonetan ematen zutela 50 gr. "Pure de chataigne" Biek batera "zer zer? champagne? "Ez emakumea, puré de castañas; "banioko ba, frantses zurkittu hok champagne ematea, hok eta pitarrik ere..."

Eta orain zer? Nahiz eta beste mutur puntaraino beteak egon, hilt hauek entzungo ditugu gehien bat "Notxebuenako afarian etzakiñat zer jartu... hik zer egin bihar dun? eman nan idea bat", konturatu gabe gure inguruan badiela horrelako aukerak eta galderak egiterik ez dutenak. Egun horietan inoiz ez bezala kantatuko dugu "Eta pakea... eta pakea". Ba nere ustez, egiazko pakea egiten da, dugunetik besteek. Danatzen dugunean, eta egun horietan bada non eta nori banatu. Orduan bai, gure Gabon afarian, inoiz ez bezala gustora jan eta igaroko dugula.

Eguberri on denoi

Lurdes Zubeldia

ABENDUAREN 1etik 31ra

CAPRICORNIO. Lana aurkitzen hasteko zauden honetan kontutan hartu hondartzan urrea aurkitzea bezain zaila dela, dena den ez etsi gazte, urre biltzaileek ere urrea aurkitzen dute eta.

AQUARIUS. Gabonak gertu ditugu eta zu garai honetan maitetsu eta laztantsu jartzen den horietakoa zara, beraz, goza itzazu eta ondo igaro Gabonak. Baina ez ahaztu urteak hamabi hilabete dituela eta gainontzeko horietan ezin zarela Gabonak noiz iritsiko zain egon.

PISCIS. Hau da zuretzat urtarorik gogokoenetakoa, hotza, elurra, azken finean neguko kiroletan jardutekoa. hartu eskiak eta ekin asteburuko itenaldi.

ARIES. Kurtso hau ez da zuk nahi zenueken bezala hasi, gauzak okertu baitzaizkizu. Garaiz zabilta 180 graduko bira emateko eta gaizki ateratzen ari zaizkizunak bideratzeko.

TAURUS. Amodioa, zer da amodioa? galdetzen diozu zure buruari, berriz zure bikoteak utzi zaituen honetan. Lasai txo! Ez al dakizu lore batek uzten duen lekuan, ondo zaindaz gero beste bat hazten dela?

GEMINIS. Familiarteko harremanak ez doaizkizu ondo eta gurasoen errua dela uste duzu. Inoiz pentsatu al duzu erru horren erdia edo gehiago zuk eragina izan daitekeela. Gausean ohean zaudela pentsatu horretaz eta konponbidea bila ezazu.

CANCER. Lehenengo Gabonak dira zure haurtxo politarentzat eta hori ospatu beharrekoa da. Ondorioz ondo apaindu beharko duzu etxea haurtxoarentzat ahaztezinak bihur daitezten.

LEO. Arazo espiritualak dabilzkitzula buruan? Bizitzari ekin behar zenioke indar batez eta utzi arazo horiek alde batera, bestela "El Exorcista" filmeko neska hori bezala geldi zaitezke.

VIRGO. Hilabete aproposa de aspalditik gaizki joan zaizun gai horietako bati gogoz ekiteko, ondo ateratzeko aukera haundiak baitituzu.

LIBRA. Kontuz ibil zaitez beti fidagarria iruditu zaizun horrekin, gutxien espero duzunean saiatuko baita azpijokaren bat egiten. Hori aurrikusiz gero zuk zeuk egin zeniezaiokie egundoko ezustekoa emanaz.

SCORPIO. Oraingoan, Gabonetako opariak direla eta ez direla, edozer gauza eras diezaikezu, baina ez estutu merezi ez duten gauzekin eta ez ita baso bat uretan.

SAGITARIO. Garai honetan munduko pertsonarik zoriontsuena izan behar zenuke. Gabonak, urtebetetzea. Ondorioz saia zaitez korrentearan alde joaten eta ez kontra. Zorionak!

Jaiotzak:

URRIA

- 6an: ANDER Lopez Vicente
Gurasoak: Andres eta Monica
- 7an: IRATI Anzisar Etxenike
Gurasoak: Jose Ignacio eta Beatriz
- 11an: MARINA Iraundegi Sagarzazu
Gurasoak: Juan Felipe eta Anselma
- 14an: LUIS Olazabal Amunarritz
Gurasoak: Jose Gregorio eta Maite
- 16an: IÑIGO Uriol Lekaroz
Gurasoak: Juan Francisco eta Isabel
- 20an: PAULA Palma Menendez
Gurasoak: Fco. Javier eta Ana Isabel
- 26an: BEÑAT Miranda Urdin
Gurasoak: Fco. Javier eta M^o Teresa
- 28an: LAURA Rubio Emazabel
Gurasoak: Jose Luis eta M^o Salud
- 28an: ANA M^o Espin Lanz
Gurasoak: Eduardo eta Mercedes
- 29an: M^o ASUNCION Quiñones Goikoetxea
Gurasoak: Jose eta Consuelo
- 29an: M^o ASUNCION Quiñones Goikoetxea
Gurasoak: Jose eta Consuelo

Ezkontzak:

URRIA

- 5ean: Francisco Javier Nubla
Garcia, Iruñeakoa eta
Bakarne Aranberri
Lizarza, Hondarribikoa.
- 5ean: Jose Antonio Serrano
Jimenez, Irungoa eta
M^o Teresa Perez
Gutierrez, Hondarribikoa
- 12an: Juan Jose Rodriguez
Calvo, Madrilekoa eta
Natalia Muñoz Agustin,
Hondarribikoa.
- 12an: Antonio Manuel Gonzalez
Del Egipto, Irungoa eta
Miren Edurne Prieto
Zurutza, Hondarribikoa
- 19an: Francisco Elizetxe Rearte,
Erratzukoa eta Amagoia
Lekuona Abetxuko,
Hondarribikoa

- 26an: Ignacio Oiarzabal Serrano, Hondarribikoa
eta Amaia Salinas Arbelaiz, Hondarribikoa
- 26an: Oscar Iñurrieta Trincado, Gasteizkoa
eta Itziar Garmendia Ugarte, Hondarribikoa.
- 26an: Joaquin Santos Cuesta, Irungoa eta
M^o Carmen Etxegoien Escudero, Hondarribikoa
- 26an: Francisco Javier Iza Irigorri, Hondarribikoa
eta M^o Jose Goikoetxea Etxeberria, Hondarribikoa

Heriotzak:

URRIA:

- 1ean: Melchora Ortiz Sagarzazu, 63 urtekoa
Guadalupeko Ama 14.
- 15ean: Concepcion Arruabarrena Azaldegi,
72 urtekoa. Arrantzale Auzoa 3.
- 21ean: Jose M^o Zamora Alza, 65 urtekoa
Bernat Etxepare 20.
- 21ean: Luis M^o Benito Armentia, 79 urtekoa
Jaizubia Auzoa.
- 26an: Maria Lazkano Arzaluz, 93 urtekoa
Mendelu Auzoa. Gure Maitea
- 27an: Eugenia Unzueta Urbaneta, 94 urtekoa
Itasargi Kalea.
- 28an: Jose Larrañaga Irizar, 91 urtekoa
Almirante Alonso. Izar-Zuri.
- 31an: Esteban Roteta Retegi, 67 urtekoa
San Gabriel Egoitza.

LUPE ARRAIK

Portuko elizaren parean
HONDARRIBIA

TEL.: 64 42 56 - 64 41 59

Kultura banatzen dugu.

Gozamena banatzen dugu.

Alaitasuna banatzen dugu.

Osasuna banatzen dugu.

Ilusioa banatzen dugu.

Etorkizuna banatzen du.

Urte osoan irabaziak banatuz.

kutxa

gipuzkoa donostia kutxa
caja gipuzkoa san sebastián

Dirua, pertsonen zerbitzura